

LATVIJAS NEREDZĪGO BIBLIOTĒKA

Pārskats par darbu 2023.gadā

Saturs

Pārskata perioda kopsavilkums	3
1. Vispārīgs Latvijas Neredzīgo bibliotēkas raksturojums	5
2. Finansiālais nodrošinājums.....	11
4. Personāls	13
6. Krājums	32
7. Darbs ar bērniem un jauniešiem	37
8. Novadpētniecība un tifloloģija	42
9. Projekti.....	49
10. Publicitāte	52
11. Sadarbības tīkla raksturojums.....	56
12. Metodiskais un konsultatīvais darbs.....	59
Pielikumi.....	65

Pārskata perioda kopsavilkums

Latvijas Neredzīgo bibliotēkas (LNerB) darba prioritātes 2023. gadā:

1. 2023. gadā veikta Latvijas Neredzīgo bibliotēkas (turpmāk - LNerB) reorganizācija. Balvu un Cēsu novada, Daugavpils Jelgavas, Liepājas, Rēzeknes un Ventspils valstspilsētas pašvaldības no LNerB pārņēma tās reģionālās struktūrvienības – filiālbibliotēkas savā pārziņā, pārveidojot tās par attiecīgo reģionu centrālo bibliotēku struktūrvienībām. Saistībā ar reorganizāciju tika noslēgti Deleģēšanas līgumi ar šo valstspilsētu pašvaldībām par atsevišķu valsts pārvaldes uzdevumu veikšanu, kas uzliek par pienākumu LNerB sniegt metodisko un konsultatīvo atbalstu šo pašvaldību publiskajām bibliotēkām lietotāju ar redzes traucējumiem un funkcionālo lasītnespēju apkalpošanā, izvērtēt iesniegto pārskatu rezultātīvo un finanšu rādītāju izpildi.

2. Nodrošināta pielāgotās literatūras pieejamība visā Latvijā izveidotajos LNerB Ārējās apkalpošanas punktos (sociālās aprūpes iestādēs, pansionātos, nevalstiskajās organizācijās, izglītības iestādēs). LNerB Rīgā - 64 ārējās apkalpošanas punkti - lasītāju skaits 1260, izsniegums 29643 un 52 ārējās apkalpošanas punkti reģionos - lasītāju skaits 748, izsniegums 14449.

3. Izveidots bibliotekārais pakalpojums - literatūras pielāgotā formātā saņemšana visā Latvijā, iedzīvotājiem ar redzes traucējumiem un funkcionālo lasītnespēju. Izmantojot SBA, publiskajām bibliotēkām izsniegti 7265 pielāgotās literatūras izdevumi.

4. LNerB nodrošinājusi attālināto piekļuvi bibliotēkas digitālajam saturam gan Latvijā, gan ārvalstīs, izmantojot bibliotēkas audiogrāmatu lejupielādes servisa sistēmu BALSS. Patstāvīgi autorizējoties sistēmā, lasītājam pieejamas 2483 audiogrāmatu elektroniskās versijas. Lejupielāžu skaits 2023.gadā ir 5856.

5. Ar Valsts kultūrkapitāla fonda atbalstu un sadarbībā ar Latvijas Nedzirdīgo savienību, LNerB izdevusi grāmatu „Eža kažociņš” zīmju valodā, tādējādi paplašinot pielāgotās literatūras klāstu, iekļaujot tajā izdevumus personām ar dzirdes traucējumiem.

6. LNerB turpina tulkot grāmatas vieglajā valodā. Izdotas 5 grāmatas vieglajā valodā, katra 25 eksemplāros.

7. LNerB turpina attīstīt mācību literatūras pārveidi pielāgotā formātā skolēniem ar lasīšanas traucējumiem.

8. LNerB turpina publicēt savā YouTube kanālā audiogrāmatas, kurām beigušās mantiskās autortiesības. Šobrīd pieejamas 7 autoru 14 audiogrāmatas, kuru skanējuma ilgums 350 h, klausījumu skaits 2024. gadā - 121226.

9. LNERB savai mērķauditorijai nodrošina pielāgotas izstādes. Pārskata periodā sagatavotas 93 izstādes, nodrošinot aprakstus audioformātā, kā arī pēc nepieciešamības tiek sagatavoti informatīvie materiāli palielinātā drukā un Braila rakstā.

10. LNERB kā vienīgā kompetentā institūcija nodrošina piekļuvi starptautiskajam pielāgotās literatūras kopkatalogam (organizācijas WIPO — World Intellectual Property Organization izveidotajā Pieejamu grāmatu konsorcijs ABC — Accessible Books Consortium, kurā integrēts LNERB audiogrāmatu krājums). 2023. gadā šo katalogu izmantojuši 200 lasītāji ASV, Izraēlā un Igaunijā un no LNERB krājuma lejuplādētas 354 audiogrāmatas. Sadarbība ar WIPO nodrošina pasaules informācijas resursu pielāgotā formātā pieejamību Latvijas iedzīvotājiem un Latvijā veidoto pielāgotā formāta izdevumu pieejamību ikvienam iedzīvotājam pasaulē.

11. Attālināto pakalpojumu pieejamību lietotājiem nodrošina bibliotēkas tīmekļa vietne <http://www.neredzigobiblioteka.lv/>, e-pasts info@neredzigobiblioteka.lv un telekomunikāciju sakari pa tālruni. Attālināti pieejama aktuālā informācija sociālajos tīklos:

Twitter: <https://twitter.com/LNERB>;

Facebook: <https://www.facebook.com/LNERB/>

Draugiem.lv <https://www.draugiem.lv/neredzigobiblioteka.lv/>

Jauni pakalpojumi

LNERB turpina grāmatu tulkošanu/daptēšanu un izdošanu vieglajā valodā.

Domājot par lasītājiem ar dažādām uztveres un lasīšanas prasmēm, t.sk., imigrantiem, senioriem, cilvēkiem ar uztveres traucējumiem, bibliotēkas darbinieki tulkoja un izdeva 4 oriģināldarbus vieglajā valodā.

Nozīmīgi un jauni projekti

2023. gadā ar VKKF atbalstu un sadarbībā ar Latvijas Nedzirdīgo savienību tika realizēts projekts - Latviešu tautas pasakas “EŽA KAŽOCINŠ” tulkošana un izdošana zīmju valodā, tādējādi ir aptvertas visas mērķauditorijas grupas, ietverot personas ar dzirdes traucējumiem.

1. Vispārīgs Latvijas Neredzīgo bibliotēkas raksturojums

Latvijas Neredzīgo bibliotēka (turpmāk LNerB) ir Kultūras ministrijas pakļautībā esoša tiešās pārvaldes iestāde, kas veic divējādas – publiskās un speciālās bibliotēkas funkcijas.

LNerB darbojas kā pielāgotās literatūras centrs, kultūras un izglītības vieta personām, kuras ir neredzīgas, ar redzes traucējumiem vai citādām lasīšanas grūtībām, veicinot viņu sociālo integrāciju sabiedrībā. Dot iespēju cilvēkiem ar īpašām vajadzībām pielietot savas prasmes un radošumu, kā arī apgūt jaunas zināšanas, tādējādi paaugstinot viņu pašapziņu un pašnoteikšanos.

LNerB darbības mērķis ir sniegt informāciju un pakalpojumus ikvienam bibliotēkas lietotājam. Personām, kuras atbilst Autortiesību likuma 22.¹ panta pirmās daļas kritērijiem, nodrošina cilvēktiesības brīvi, neierobežoti saņemt kvalitatīvu informāciju pielāgotā formātā, sniedzot bezmaksas pakalpojumus šajā jomā. LNerB ir atbalsta centrs publiskajām bibliotēkām un izglītības iestādēm visā Latvijā darbā ar pielāgotās literatūras mērķauditoriju, kā arī konsultatīvais centrs pielāgoto resursu un Braila pieraksta jautājumos.

2023. gada 1. jūlijā tika veikta Latvijas Neredzīgo bibliotēkas reorganizācija, kuras mērķis ir veidot pielāgotās literatūras nodrošinājumu un pārklājumu visā Latvijā, iesaistot pašvaldību publiskās bibliotēkas. Tās rezultātā LNerB noslēgusi Deleģēšanas līgumus ar Balvu un Cēsu novada, Daugavpils, Jelgavas, Liepājas, Rēzeknes un Ventspils valstspilsētu pašvaldībām par atsevišķu valsts pārvaldes uzdevumu veikšanu. Reorganizācijas rezultātā LNerB bijušās 7 filiālbibliotēkas ir integrētas pašvaldību galvenajās bibliotēkās kā pielāgotās literatūras struktūrvienības, kuru uzdevums ir apzināt tiešo mērķauditoriju savos reģionos un nodrošināt mērķauditoriju ar pielāgotās literatūras resursiem. Neviena no filiālēm, izņemot Jelgavas (daļēji) un Ventspils, savu atrašanās vietu nav mainījušas, toties tās ieguvušas jaunus nosaukumus. Un tās ir:

1. Balvu Centrālās bibliotēkas Pielāgotās literatūras bibliotēka,
2. Cēsu pilsētas Valdemāra bibliotēka,
3. Latgales Centrālās bibliotēkas filiāle "Čiekuru bibliotēka",
4. Jelgavas pilsētas bibliotēka,
5. Liepājas pilsētas Centrālās zinātniskās bibliotēkas filiāle "Dienvidrietumu bibliotēka",
6. Rēzeknes Pielāgotās literatūras bibliotēka-informācijas centrs,
7. Ventspils bibliotēkas Gāliņciema bibliotēka.

LNERB ir instalējusi savu BIS “Krājuma uzskaites un lasītāju apkalpošanas programmu” (turpmāk — LNERB Katalogs) šo 7 pašvaldību galvenajās bibliotēkās un nosūtījusi metodiskos norādījumus jeb Rokasgrāmatu tās lietošanai.

Pamatojoties uz noslēgtajiem Deleģēšanas līgumiem, LNERB veica pašvaldību publisko bibliotēku 2023. gada II pusgada pārskatu/ataskaišu par atsevišķu valsts pārvaldes uzdevumu veikšanu rezultatīvo rādītāju izvērtēšanu. LNERB izveidotā vērtēšanas komisija guva pirmo izpratni par grūtībām un trūkumiem Deleģēšanas līgumā noteikto funkciju izpildē. Sakarā ar to, LNERB ir identificējusi turpmākos uzdevumus pašvaldību galvenajām bibliotēkām un to pielāgotās literatūras struktūrvienībām turpmākajam darbam ar tiešās mērķauditorijas palielināšanu, kas tika atspoguļoti ataskaišu secinājumos:

- jāaktivizē un jāpaplašina darbs ar savā pakļautībā vai metodiskajā pārraudzībā esošajām pašvaldību publiskajām bibliotēkām, veicot padziļinātu izskaidrošanas darbu bibliotēku vadītājiem par tiešo mērķauditoriju un pielāgotās literatūras resursu pieejamību un izmantošanu;
- jāveido plašāka sadarbība ar izglītības iestādēm un nevalstiskajām organizācijām;
- aktīvāk jāizmanto digitāli pielāgotie resursi, izmantojot LNERB platformu BALSS, kā arī jāinformē tiešo mērķauditoriju par piekļuvi starptautiskajam pielāgotās literatūras kopkatalogam, ko nodrošina Globālais grāmatu serviss ABC;
- jāpaplašina bibliotēkas darbinieku kompetenču robežas un jābūt gataviem jauniem izaicinājumiem, piedāvājot pielāgotās literatūras resursus dažādos formātos tiešajai mērķauditorijai.

LNERB ir atbildīga par pielāgotās literatūras resursu kvalitatīvu un kvantitatīvu nodrošinājumu visā Latvijā, uzrauga to apriti pašvaldību publiskajās bibliotēkās, ar kurām ir noslēgtas Vienošanās par sadarbību, izmantojot SBA pakalpojumu, veic atbalstu un konsultācijas tiešās mērķauditorijas apzināšanā. Turpinot izglītošanas procesus par pielāgotās literatūras resursu pieejamību un darbu ar tiešo mērķauditoriju, LNERB organizē informatīvos seminārus, kā arī piedalās publisko bibliotēku Metodiskajās dienās.

Latvijas Neredzīgo bibliotēka **Rīgā** atrodas Strazdumuižā, iekļaujoties vienotā infrastruktūrā ar organizācijām un iestādēm (Latvijas Neredzīgo biedrība, Neredzīgo biedrības rehabilitācijas centrs, Strazdumuižas dienas centrs, Servisa suņu biedrība TEODORS, Latvijas Neredzīgo Sporta savienība, Rīgas Strazdumuižas vidusskola – attīstības centrs un speciālā pirmsskolas izglītības iestāde bērniem ar redzes traucējumiem), kas darbojas redzes invalīdu vajadzībām. Bibliotēka ir nozīmīgs informācijas, kultūras, izglītības, saskarsmes un sociālās

integrācijas centrs personām, kuras ir neredzīgas, ar redzes traucējumiem vai citādām lasīšanas grūtībām, nodrošinot tām kultūras un informācijas pieejamību piemērotā veidā. Bibliotēka ir arī būtisks nodarbinātības veicinātājs, jo darbiniekiem ar redzes traucējumiem ir atbilstošas darba vietas un ērta nokļūšana. Bibliotēkas apkārtnē atrodas dzīvojamo māju masīvi, vairākas izglītības iestādes, kā arī citas publiskās bibliotēkas (Rīgas Centrālās bibliotēkas filiālbibliotēka „Strazds” un Juglas filiālbibliotēka) ar kurām LNERB ir sadarbība.

LNERB ir lielākais pielāgotās literatūras resursu izdevējs un nodrošinātājs Latvijā, kā arī konsultatīvais centrs darbam ar pielāgotās literatūras lietotājiem.

Tabula Nr.1 “Bibliotēku sadarbības modelis”

Bibliotēku sadarbības modelis reģionā	Atzīmēt atbilstošo
Centralizēts	X

LNERB strādā ar bibliotēkas informācijas sistēmu “Krājuma uzskaites un lasītāju apkalpošanas programma” (LNERB Katalogs), kuras jaunā versija ieviesta 2021. gada sākumā. LNERB Katalogu izmanto LNERB Rīgā un tās septiņās filiālēs, pēc reorganizācijas pašvaldību pielāgotās literatūras bibliotēkās. LNERB Katalogā ir iespējams atspoguļot visus pielāgotos grāmatu formātus, kā arī lasītāju kategorijas (vai lasītājs drīkst izmantot pielāgoto literatūru atbilstoši Autortiesību likuma 22.1 pantam).

Izmaiņas bibliotēku darbībā pārskata periodā (izmaiņas juridiskajā statusā, institūcijas struktūrā u. c. būtiskas izmaiņas)

Saskaņā ar Ministru kabineta 2023.gada 26.maija rīkojumu Nr.298, ir veikta LNERB reorganizācija, nododot bibliotēkas reģionālās struktūrvienības –filiālbibliotēkas un iedzīvotāju ar redzes traucējumiem un funkcionālo lasītnespēju bibliotēkārās apkalpošanas uzdevumu izpildi Balvu, Cēsu, Daugavpils, Jelgavas, Liepājas, Rēzeknes un Ventspils pašvaldībām. No 2023.gada 1.jūlija bijušās LNERB filiālbibliotēkas pārveidotas par attiecīgo reģionu centrālo bibliotēku struktūrvienībām.

Saistībā ar reorganizāciju ir noslēgti **Deleģēšanas līgumi** ar valstspilsētu un novadu pašvaldībām par atsevišķu valsts pārvaldes uzdevumu veikšanu, kas LNERB uzliek par pienākumu:

- sniegt metodisko un konsultatīvo atbalstu pašvaldību publiskajām bibliotēkām lietotāju ar redzes traucējumiem un funkcionālo lasītnespēju apkalpošanā;

- izvērtēt pašvaldību publisko bibliotēku LNERB iesniegto pārskatu rezultātīvo un finanšu rādītāju izpildi.

Pamatojoties uz noslēgtajiem **Deponēšanas līgumiem** ar pašvaldību bibliotēkām LNERB:

- nodrošina sistemātisku deponēto reproducēto darbu krājumu papildināšanu, piegādājot jaunieguvumus ar Latvijas Pasta starpniecību vienreiz mēnesī;
- sniedz Deponējumu saņēmējam pārskatu par Deponēšanas līgumā minēto krājumu izmaiņām vienreiz ceturksnī.

LNERB darbība finansēta no valsts budžeta, ko piešķir Kultūras ministrija, t.sk., transference maksājumiem septiņām pašvaldībām pielāgotās literatūras bibliotēku uzturēšanai.

Pārskata periodā risināti un attīstīti vairāki uzdevumi, atbilstoši bibliotēkas stratēģijā definētajiem virzieniem:

1. Nodrošināt bibliotēkas ilgtspējīgu attīstību.

LNERB lietotājiem nodrošināti bibliotekārie, bibliogrāfiskie un informacionālie pakalpojumi, tai skaitā iespēja saņemt bibliotēkas digitālos resursus un digitālās audiogrāmatas elektroniski.

- LNERB Skaņu ierakstu studijā 2023.gadā ir ielasītas 80 jaunas grāmatas, tirāža CD 1852, skanējuma ilgums 798 h, pieejams digitāli; jaunās grāmatas, ko ielasījuši brīvprātīgie - 8, skanējuma ilgums 72 h, pieejams digitāli. Restaurēti audiogrāmatu ieraksti 39, tirāža CD 166, skanējuma ilgums 544 h, pieejams digitāli; audiožurnāls Doma -12, tirāža CD 132, skanējuma ilgums 114h, pieejams digitāli. Pielāgoto izdevumu audioformātā skaits papildināts par 2150 eksemplāriem;

- Palielinātā drukā reproducētas 43 grāmatas 516 eksemplāros;
- Braila rakstā reproducēti 22 grāmatu nosaukumi 48 sējumos, 144 eksemplāros;
- Izdotas 5 grāmatas vieglajā valodā, no kurām 4 — oriģinālstāsti (katra 25 eksemplāros);
- 1 grāmata zīmju valodā 25 eksemplāros;
- Izdoti avīzītes “Bazūne” 12 numuri un 1 literārais pielikums, katrs 65 eksemplāros;
- Sniegtas ziņas LNB par 2023. gadā reproducētām grāmatām Braila rakstā un palielinātajā drukā, kā arī ziņas par parastajā iespiedrakstā izdotajām grāmatām;
- Sniegtas 55 konsultācijas par tekstu reprodukcijas jautājumiem, sadarbību ar bibliotēku un pielāgoto krājumu.

2. Darbs ilgtspējīgas attīstības mērķu jomā (īss raksturojums, reģionam aktuālie ilgtspējīgas attīstības virzieni, bibliotēku aktivitāšu piemēri, secinājumi)

Notikušas pieredzes apmaiņas aktivitātes:

- noorganizēti pasākumi un semināri bibliotēkā, kā arī piedalīšanās citu bibliotēku organizētajos semināros, sniedzot informāciju par pielāgoto resursu izmantošanu mērķauditorijas apkalpošanā;

- seminārs Ogres novada bibliotekāriem - sagatavotas prezentācijas “LNerB kā lielākais pielāgotās literatūras izdevējs Latvijā” un „Pielāgotās literatūras un citu pakalpojumu pieejamība cilvēkiem ar redzes traucējumiem un citām lasīšanas grūtībām, Latvijas Neredzīgo bibliotēkas e-kataloga un lejupielādes sistēmas BALSS izmantošana”, radošas un izglītojošas aktivitātes Lasītāju apkalpošanas un Braila raksta nodaļās, Skaņu ierakstu studijā.

- komandējums uz Zviedriju sadarbībā ar Viegļās valodas aģentūru, radot iespēju iepazīt viegļās valodas grāmatu apriti un nodrošinājumu Zviedrijas bibliotēkās;

- bibliotēkas organizēts seminārs “Viegļā valoda bibliotēkas plauktos” Viegļās valodas aģentūras telpās ar daudzskaitlīgu publisko bibliotēku darbinieku piedalīšanos par grāmatu viegļajā valodā pieejamību un izmantošanu lasītāju apkalpošanā;

- Veiktas apmācības darbam ar Braila speciālo tehniku un programmu.

- Sadarbībā ar Latvijas Nedzirdīgo savienību un VKKF atbalstu realizēts projekts Latviešu tautas pasaka “Eža kažociņš” zīmju valodā. Realizējot šo projektu, izdota grāmata zīmju valodā, kas papildina bibliotēkas krājumu, tādējādi nodrošinot personām ar dzirdes traucējumiem, iespēju saņemt pielāgojumu nepieciešamajā formātā.

- Vadītas 33 ekskursijas, sagatavotas 199 izstādes (nodrošinot aprakstus audioformātā, kā arī pēc nepieciešamības tiek sagatavoti informatīvie materiāli palielinātā drukā un Braila rakstā) un noorganizēti 146 kultūras pasākumi, popularizējot bibliotēku, tās darbu un jaunākās reproducētās grāmatas.

- Organizētas tikšanās ar literātiem, valodniekiem un sabiedrībā populāriem cilvēkiem - literatūrzinātnieci Janīnu Kursīti, muzikoloģi Daigu Mazvērsīti, Rakstniecības un mūzikas muzeja speciālisti, mākslas eksperti Ilonu Miezīti, operatoru, režisoru un barikāžu aculiecinieku Raitu Valteru, kardiologu Andreju Ērgli, novadpētnieku Ivaru Loginu, valodnieku un ābeču kolekcionāru Juri Cibuļi u.c.

- Notikuši jauno grāmatu palielinātā drukā un Braila rakstā, kā arī grāmatu viegļajā valodā atvēršanas svētki - “Kafijas pauze” ar Uģi Nasteviču. dr. Anatoliju Danilānu un Noru Ikstenu, tikšanās ar viegļās valodas konsultantēm Guntu Anču un Irīnu Meļniku, tikšanās ar autoriem Lauru Krūmiņu-Zvaigzni, Guntu Biti un Diniju Biti.

- Grāmatas “Eža kažociņš zīmju valodā” atvēršana Latvijas Nedzirdīgo savienībā kopā ar projekta darba grupu.

- Tiešsaistes priekšlasījums grāmatai “Jonotans no Kaiju kalna” Viegļās valodas mēneša ietvaros.

- Piedāvātas sociālās integrācijas aktivitātes, nodrošinot iespēju tiešajai mērķauditorijai realizēt savu radošo potenciālu mūzikā un mākslā: Valsts sociālās aprūpes centra “Rīga” filiāles “Jugla” rokdarbu un keramikas pulciņa dalībnieku izstāde “Juglas atspulgi”, rakstnieces Mirdzas Kļavas gleznu izstāde “Gleznotprieks”, Tatjanas Čumakovas adījumu izstāde “Ziema – mīlestības pieskāriens”.

- Braila raksta nodaļas vadītājas izstādes “Mana paralēlā pasaule” atklāšana Cēsu pilsētas Valdemāra bibliotēkā un Rēzeknes Centrālajā bibliotēkā.

- Apmeklētas tikšanās, sapulces ar sadarbības partneriem: biedrību SOCINTEGRA, Viegļās Valodas aģentūru, Latvijas Nedzirdīgo savienību, Servisa suņu biedrību TEODORS, biedrību “Papardes zieds”.

- Sniegtas 12 intervijas: 6 — Latvijas Radio; 2 — televīzijā; 2 — studentiem; 1 — žurnālam “Rosme” 1 - žurnālam “Ievas stāsti”.

Secinājumi:

- Bibliotēka ir gatava savu funkciju un reprodukcijas darba apjoma palielināšanai, lai nodrošinātu lasītājus ar pielāgotām grāmatām visā Latvijā.

- Bibliotēkā ir pieejamas dažāda veida pielāgojumu grāmatas, t.sk. nedzirdīgiem lasītājiem.

- Bibliotēkas ir pierādījuši sevi kā profesionālu konsultatīvu centru ar informācijas nodrošināšanu pielāgotā formātā.

Nodrošināt nacionālā krājuma pielāgotā formātā veidošanu un saglabāšanu.

- Veikta pielāgoto grāmatu un periodikas obligātā eksemplāra reģistrēšana bibliotēkas krājumā un uzglabāšana LNB depozitārijā Silakrogā.

- Uz LNB nosūtīti 12 numuri informatīvā izdevuma “Bazūne” un viens literārais pielikums, 11 numuri informatīvā izdevuma „Gaisma” (obligātie eksemplāri).

- Sniegtas ziņas LNB par 2023. gadā reproducētām grāmatām Braila rakstā.

Sniegt atbalstu pielāgotās tehnikas izmantošanā un informācijas iegūšanas prasmju uzlabošanā.

- Īstenotas apmācības jaunajiem darbiniekiem darbā ar Braila raksta printeri.

Bibliotēku akreditācija pārskata periodā nav notikusi. Tā paredzēta 2024. gada martā.

2. Finansiālais nodrošinājums

Latvijas Neredzīgo bibliotēkas finanšu resursus kopsummā 872 350 *euro* izdevumu segšanai 2023. gadā veido:

- valsts budžeta dotācija budžeta programmā 21.00.00 “Kultūras mantojums” 867 350 *euro* apmērā pamatdarbības nodrošināšanai;
- valsts budžeta dotācija apakšprogrammā 25.02.00 “Valsts kultūrkapitāla fonda programmu un projektu konkursi” 5000 *euro* apmērā projekta “Latviešu tautas pasakas “Eža kažociņš” tulkošana (adaptēšana) un izdošana zīmju valodā” realizācijai.

Tabula Nr.2 “Bibliotēkas finansiālais nodrošinājums”

	2021	2022	2023
Izdevumi kopā (EUR)	758 929	859 400	871 545
Darbinieku atalgojums (bruto)	651 081	743 949	670 732
Krājuma komplektēšana	4 765	3 782	3066
Grāmatu reproducēšana	5283	6151	5113

Salīdzinājumā pret iepriekšējo gadu, izdevumi kopumā palielinājušies par 12 145 *euro* jeb 1,41 %. Pārskata periodā papildus piešķirtais finansējums prioritārajam pasākumam "Valsts pārvaldes kapacitātes stiprināšana, nodrošinot stratēģiski svarīgo amata grupu atlīdzību" ļāva palielināt darbinieku mēnešalgas, nosakot tās ne mazākas par “Valsts un pašvaldību institūciju amatpersonu un darbinieku atlīdzības likumā” noteikto intervālu minimumu, kā arī veikt darbinieku veselības apdrošināšanu uz gadu un citas atlīdzības izmaksas darbinieku materiālai stimulēšanai.

Vislielākā ietekme uz budžeta izpildi 2023.gadā ir LNerB reorganizācijai. Saskaņā ar Ministru kabineta 26.06.2023. rīkojumu Nr.298, veikta LNerB reorganizācija, ar 01.07.2023. nododot pašvaldībām 7 bibliotēkas struktūrvienības – Balvu, Cēsu, Daugavpils, Jelgavas, Liepājas, Rēzeknes un Ventspils filiālbibliotēkas ar 10 amata vietām. Veikta LNerB budžeta pārdale, pārceļot pašvaldībām deleģēto valsts pārvaldes uzdevumu izpildei 2023. gadā paredzēto finansējumu 89712 *euro* uz budžeta uzturēšanas izdevumu transfertiem pašvaldībām. Līdz ar to, salīdzinājumā ar iepriekšējo periodu, ir samazinājums izdevumu grupās “Atlīdzība” un “Preces un pakalpojumi”. Gada beigās slēgts budžeta asignējums par neizlietoto transferta atlikumu 1045 *euro*.

Finanšu līdzekļu atlikums no iepriekšējā pārskata perioda bibliotēkas ziedojumu un dāvinājumu kontā 279 *euro* (privātpersonu ziedojumi bibliotēkas darbības atbalstam), no tiem

240 *euro* izlietoti 2023. gadā par tipogrāfijas pakalpojumiem grāmatas vieglajā valodā izdošanai.

LNERB finansējums 2023.gadā nodrošināja bibliotēkas funkciju veikšanu, tomēr tas nebija pietiekams, lai palielinātu pielāgotās literatūras resursu izdošanu tādā apjomā, kas nepieciešams to pieejamības nodrošināšanai iedzīvotājiem ar redzes traucējumiem un funkcionālo lasītnespēju 29 reģionu galvenajās bibliotēkās un 14 novadu bibliotēkās visā Latvijā, kā tas noteikts konceptuālajā ziņojumā "Par bibliotēku nozares politikas īstenošanas pilnveides pasākumiem" (MK rīkojums Nr.311, 03.05.2022.).

LNERB darbība finansēta no valsts budžeta, ko piešķir Kultūras ministrija, t.sk., transference maksājumiem septiņām pašvaldībām pielāgotās literatūras bibliotēku uzturēšanai.

3.Materiālā un tehniskā stāvokļa vērtējums

LNERB Rīgā izvietota nomātās telpās ēkā ar normatīvajiem aktiem atbilstošu inženiertehnisko aprīkojumu un drošības sistēmām, kas remontētas un pielāgotas bibliotēkas vajadzībām 2017.gadā. Funkcionāli ir nodalītas pakalpojumu sniegšanas telpas, krātuves telpas un pārvaldes telpas. Telpas pārskata periodā ir labā tehniskā stāvoklī, remontdarbi nav nepieciešami.

LNERB pakļautībā esošās filiālbibliotēkas, saskaņā ar Ministru kabineta 26.06.2023. rīkojumu Nr.298 par LNERB reorganizāciju, ar 01.07.2023. nodotas Balvu, Cēsu, Daugavpils, Jelgavas, Liepājas, Rēzeknes un Ventspils pašvaldībām. Reorganizācijā nodota LNERB manta – pamatlīdzekļi 18 vienības (atlikusī vērtība 136 *euro*), inventārs 314 vienības, no kopējā skaita 18 datori, 18 monitori, 9 drukas iekārtas, mēbeles u.c. inventārs. Reorganizācijā nodota arī no VA Kultūras informācijas sistēmu centra 2005.-2008.gadā patapinātā specializētā datortehnika un biroja iekārtas - 23 vienības, kas bija LNERB filiālbibliotēku lietošanā.

Pārskata periodā lieli ieguldījumi bibliotēkas materiāli tehniskajā nodrošinājumā nav veikti - iegādāts inventārs par summu 588 *euro* (ārējais cietais disks, projekcijas ekrāns ar statīvu u.c.) un pamatlīdzeklis - siltumsūknis ventilācijas un telpu apsildes uzlabošanai Lasītāju apkalpošanas nodaļā. 2023. gadā tehnikas uzturēšanas un remonta izmaksas ir 1778 *euro*.

Tabula Nr.4 "Bibliotēkas iekārtas un aprīkojums"

	Darbiniekiem (skaits)	Lietotājiem (skaits)	Vērtējums (– cik gadus veca ir tehnika)
Serveri	1	-	Ekspluatācijā no 2019. gada
Datori	34	4	Ekspluatācijā līdz 5 gadiem – 19

			no 5 līdz 10 gadiem – 12 vecāki par 10 gadiem – 7
Printeri	12	-	līdz 5 gadiem – 0 no 5 līdz 10 gadiem – 5 Vecāki par 10 gadiem – 7 t.sk., Braila raksta printeri – 3
Skeneri	3	1	līdz 5 gadiem – 2; vecāki par 10 gadiem – 2
Multifunkcionālās iekārtas	9	2	līdz 5 gadiem – 6 no 5 līdz 10 gadiem – 4 vecāki par 10 gadiem – 1

Šobrīd palielinātās drukas grāmatu drukāšanai izmantotās biroja multifunkcionālās iekārtas nav piemērotas drukāšanai lielā apjomā, to remontā jau ir ieguldīti ievērojami līdzekļi un ekspertu vērtējumā iespējamais atlikušais ekspluatācijas laiks pastiprinātas noslodzes rezultātā var būt daži mēneši. Lai veiktu reprodukcijas darbus nepieciešamajā apjomā, nepieciešami finanšu līdzekļi profesionālas tehnikas iegādei - tipogrāfijas krāsu iespaidiekārtai, ruļļu laminatoram, spirāliekārtai metāla iesējumam – plānotās izmaksas 34420 EUR.

4. Personāls

Pārskata perioda beigās Latvijas Neredzīgo bibliotēkā strādāja 34 darbinieki, no tiem 12 ir bibliotekārie darbinieki, kuri nodarbināti metodikas, lasītāju apkalpošanas un krājuma komplektēšanas nodaļā. No kopējā darbinieku skaita 15 nodarbināti LNerB reprodukcijas darbu nodaļās — Skaņu ierakstu un informāciju tehnoloģiju nodaļā, Braila un pielāgotās drukas nodaļā.

Bibliotēkā ir izveidotas vairākas darba vietas personām ar invaliditāti, nodrošinot ne tikai atbilstošu pieejamību darba videi un tehniskajiem palīg līdzekļiem, bet arī pielāgotu informāciju par darba pienākumiem, darba plāniem, novērtējumu utt. Šobrīd bibliotēkā strādā viens pilnīgi neredzīgs darbinieks, 4 — vājredzīgi un 2 — ar cita veida invaliditāti.

LNerB strādā speciālisti, kas laika gaitā ieguvuši pieredzi darbā ar mērķauditoriju, nodrošina pielāgotās literatūras apriti, kā arī veic kvalitatīvu pielāgotās literatūras reprodukciju audioformātā, Braila rakstā un palielinātā drukā. Neredzīgais redaktors pārbauda skenera atpazītos, maketētāja pielāgotos un Braila printera izdrukātos tekstus un kopā ar redzīgo

korektoru salīdzina to ar oriģinālizdevumu, kā arī pārbauda, vai specifiskās Braila zīmes ir lietotas korekti.

Tabula Nr.5 “Bibliotēkas darbinieki”

Bibliotekāro darbinieku skaits	12
no tiem ar bibliotekāro izglītību	11
<i>t.sk. ar maģistra grādu (arī pielīdzinātie maģistri)</i>	5
<i>t.sk. ar bakalaura grādu</i>	3
<i>t.sk. ar I. līmeņa profesionālo augstāko jeb koledžas izglītību</i>	2
<i>t.sk. ar augstāko izglītību (līdz 1993.g.)</i>	
<i>t.sk. ar III profesionālo kvalifikācijas līmeni</i>	1
no tiem ar izglītību citās jomās	1
<i>t.sk. ar maģistra grādu (arī pielīdzinātie maģistri)</i>	1
<i>t.sk. ar bakalaura grādu</i>	
<i>t.sk. ar I. līmeņa profesionālo augstāko jeb koledžas izglītību</i>	
<i>t.sk. ar augstāko izglītību (līdz 1993.g.)</i>	
no tiem ar vispārējo vidējo vai profesionālo izglītību	
Pārējo darbinieku skaits (Administrācija, Braila raksta nodaļa, Skaņu ierakstu un IT nodaļa, grāmatvedība, saimniecības daļa)	22

Kopumā Latvijas Neredzīgo bibliotēkas darbinieki gan klātienē, gan tiešsaistē apmeklējuši 41 profesionālās pilnveides pasākumu. Pārsvarā tie ir Latvijas Nacionālās bibliotēkas vai Latvijas bibliotēku biedrības organizētie semināri, vebināri, konferences. Piedāvāto profesionālās pilnveides pasākumu klāsts ir ļoti daudzveidīgs un, pateicoties tiešsaistei, pieejams, neprasot lielus finansiālos izdevumus. Tas ļāva ietaupīt laiku, naudu, veicināja jaunu prasmju un iemaņu apgūšanu, radīja iespēju piedalīties lielākam interesentu lokam. Ar LNerB darbinieku apmeklētajiem pasākumiem profesionālajā pilnveidē 2023.gadā var iepazīties Pielikumā Nr.1 „Apmeklētie profesionālās pilnveides pasākumi 2023. gadā”.

Finansējums personāla attīstībai

Lai attīstītu darbinieku kompetences un paaugstinātu kvalifikāciju, LNerB veicina personāla iesaistīšanos dažādos profesionālās pilnveides pasākumos un iespēju robežās finansē mācības. Ja darbinieks izsaka pamatotu vēlmi apmeklēt profesionālās pilnveides pasākumu klātienē vai apgūt maksas kursu, finansējums tiek nodrošināts. Pārskata periodā izdevumi par

profesionālās pilnveides pasākumiem – 350 EUR. Tiek izmantotas dažādās dažādas apmācību formas – gan klātienē, gan tiešsaistes platformās, kā arī vebināru ieraksti.

Tabula Nr.6 “Bibliotēkas finansētie profesionālās pilnveides pasākumi”

Apmācību pakalpojums	Pakalpojuma sniedzējs	Summa, EUR
Apmācības “Efektivitātes pilnveidošana darbā ar Microsoft Office programmām Word un Excel.” 21.-22.02.2023.	Valsts administrācijas skola	96
Tālmācības programma "Ugunsdrošība - 20 stundas" 05.-06.2023.	FN-SERVISS, SIA	91
Materiāli un vebinārs "Atvaļinājumi. Atvaļinājumu naudas aprēķini 2023.gadā.” 22.05.2023.	VB Akadēmija, IK	40
Vebinārs “Elektronisko dokumentu glabāšana, arhivēšana, iznīcināšana.” 01.08.2023.	BIZNESA KONSALTINGA GRUPA, SIA	54
Vebinārs “Aktualitātes autortiesībās.” 08.12.2023.	LIBERA, SIA	69

2023. gadā LNERB saņēmusi Pateicības rakstu no LNB saistībā ar Tiesībsarga un Apeirons konkursu “Gada balva cilvēku ar invaliditāti atbalstam”. Šī balva iedvesmo jauniem darbiem, iedrošina cilvēkus ar invaliditāti būt aktīviem, izglītot sabiedrību būt saprotošāki un atbalstošāki.

5. Pakalpojumu piedāvājums un pieejamība

Tabula Nr.7 "Bibliotēkas pamatrādītāji, izsniegums pa pielāgojuma veidiem"

	2021	2022	2023
Aktīvo lietotāju skaits	3900	4089	3810
t. sk. bērni līdz 18.g.	157	230	267
t.sk. sistēmas BALSS lietotāji	85	147	178
Bibliotēkas apmeklējums	35627	34587	27019
t. sk. bērni līdz 18.g.	1440	2368	1628
Sistēmas BALSS apmeklējums	456	1685	2303
Virtuālais apmeklējums	72432	79525	79670
Sociālo tīklu apmeklējums (skatījumi)	239 011	201 320	201 768
Izsniegums kopā	128134	129590	101570
t.sk.audiogrāmatas, u.c.audiovizuālie dokumenti	45485	48664	38994
t.sk. elektroniskais izsn.(USB,lejupl.)	29847	26802	17627
No tā lejupielādēts attālināti (BALSS)	1109	4674	5001
t.sk. audiožurnāli	2722	2087	1748
t.sk. mūzikas ieraksti	4765	5941	4924
t.sk. grāmatas Braila rakstā	2952	3288	2950
t.sk. grāmatas parastajā iespiedrakstā	12319	12264	8351
t.sk. grāmatas palielinātā drukā	5479	8000	9200
t.sk. seriālizdevumi	24333	21590	12442
t.sk. citi dokumenti (spēles, mapes)	232	954	333
t.sk. bērniem līdz 18.g.	2092	2964	1820

Tabula Nr.8 “Bibliotēkas darba galvenie rādītāji”

Bibliotēka	Lietotāju skaits		Fiziskais apmeklējums		Izsniegums	
	2022	2023	2022	2023	2022	2023
Rīga	1986	2006	13210	15564	52483	60018
Balvi	298	242	2360	1348	8421	4257
Cēsis	82	88	1478	812	4164	2277
Daugavpils	320	234	4872	2477	10769	5365
Jelgava	162	151	1012	753	5777	5829
Liepāja	589	509	6162	3065	25146	11614
Rēzekne	459	380	4190	2324	17246	9186
Ventspils	193	200	1303	676	5584	3024
Kopā	4089	3810	34587	27019	129590	101570

Tabulā Nr.9 “Bibliotēkas pamatrādītāji, izsniegums pa pielāgojuma veidiem” un Nr.8 “Bibliotēkas darba galvenie pamatrādītāji” par 2023. gadu norādīti filiālbibliotēku dati par I pusgadu, t.i., par laiku pirms bibliotēkas reorganizācijas, savukārt dati par Rīgu apkopoti par visu gadu. LNERB lasītāju skaits — 3810 (2006 lasītāji LNERB Rīgā, 1804 — reģionos). Izsniegums — 101 570 (60 018 LNERB Rīgā, 41 552 reģionos). Statistikas dati liecina, ka LNERB Rīgā vērojams galveno bibliotēkas rādītāju pieaugums. Tas saistīts ar mērķtiecīgu un aktīvu darbu ārējos apkalpošanas punktos un paplašinoties sadarbībai ar publiskajām bibliotēkām par pielāgotās literatūras izmantošanu SBA kārtā.

Otrajā pusgadā, saskaņā ar Deleģēšanas līgumiem, reģionu galvenās bibliotēkas izmantojušas LNERB pielāgotos resursus, kas veicinājis to izmantošanu dažādos Latvijas novados. Analizējot septiņu reģionu pašvaldību galveno bibliotēku Deleģēšanas līgumu pārskatus/atskaites par atsevišķu valsts pārvaldes uzdevumu veikšanu rezultātīvo rādītāju izpildi 2. pusgadā ir secināts, ka pielāgotās literatūras lietotāju skaits reģionos ir 1714, kas izmanto LNERB pielāgotās literatūras resursus. Pielāgotās literatūras izsniegums — 31 022.

LNERB kā vienīgā kompetentā institūcija nodrošina piekļuvi starptautiskajam pielāgotās literatūras kopkatalogam (organizācijas WIPO — World Intellectual Property Organization izveidotajā Pieejamu grāmatu konsorcijs ABC — Accessible Books Consortium, kurā integrēts LNERB audiogrāmatu krājums). 2023. gadā šo katalogu izmantojuši 200 lasītāji ASV, Izraēlā un Igaunijā un no LNERB krājuma lejuplādētas 354 audiogrāmatas.

Pakalpojumu attīstība, jauninājumi – kopaina, piemēri, vērtējums

- **Bibliotēkas Audiogrāmatu Lejupielādes Servisa sistēma (BALSS)**

2022. gadā izstrādātā Bibliotēkas Audiogrāmatu Lejupielādes Servisa sistēma (BALSS), nodrošina iespēju saņemt pielāgoto literatūru attālināti, patstāvīgi autorizējoties sistēmā un lejupielādējot LNERB krājumā esošu audiogrāmatu elektronisko versiju.

Platformā BALSS audiogrāmatas var lejupielādēt persona, kura atbilst vismaz vienam no Autortiesību likuma 22¹. pantā minētajiem kritērijiem un ir saņēmuši piekļuves datus no LNERB vai no kādas pielāgotās literatūras bibliotēkas. Sistēmā BALSS pieejamas vairāk nekā 2500 audiogrāmatas. Tajā pieejama daiļliteratūra, nozaru literatūra, bērnu literatūra un mācību grāmatas. Audiogrāmatas pieejamas trijos formātos: mp3 (datoriem, atskaņotājiem), opus (datoriem, *Android* viedtālruniem) un m4b (*Iphone* viedtālruniem). Lietotāju ērtībām grāmatas iespējams atlasīt gan pēc valodas, tematikas, gan vecuma grupām. Lai popularizētu bibliotēkas krājumu, sistēmā BALSS pieejama sadaļa “Kolekcijas”.

Pārskata gadā sistēmā BALSS izveidotas 14 kolekcijas:

1. Lasītākās audiogrāmatas 2023
2. Somu literatūra
3. Mēs. Latvija, XX gadsimts
4. Kalniem pāri
5. Pa straumi
6. Ai, mīlā bērniņa!
7. Galamērķis — Arktika un Antarktīda
8. Galamērķis — Ziemeļamerika
9. Galamērķis — Dienvidamerika
10. Galamērķis — Austrālija un Okeānija
11. Galamērķis — Āfrika
12. Galamērķis — Āzija

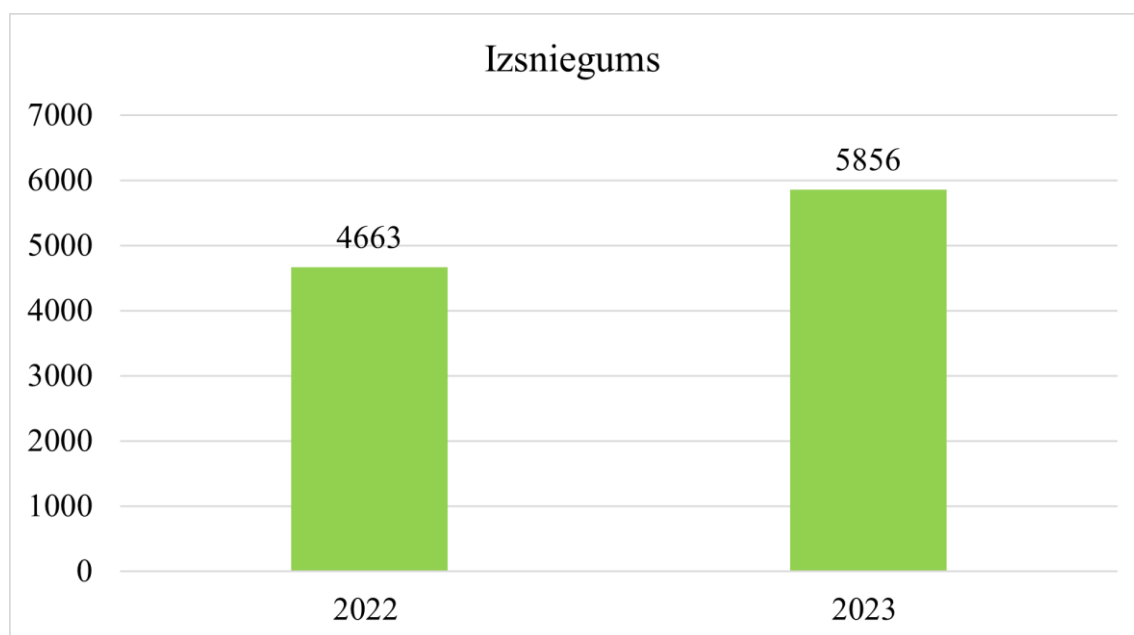
13. Mīla — vai tas ir tikai vārds?

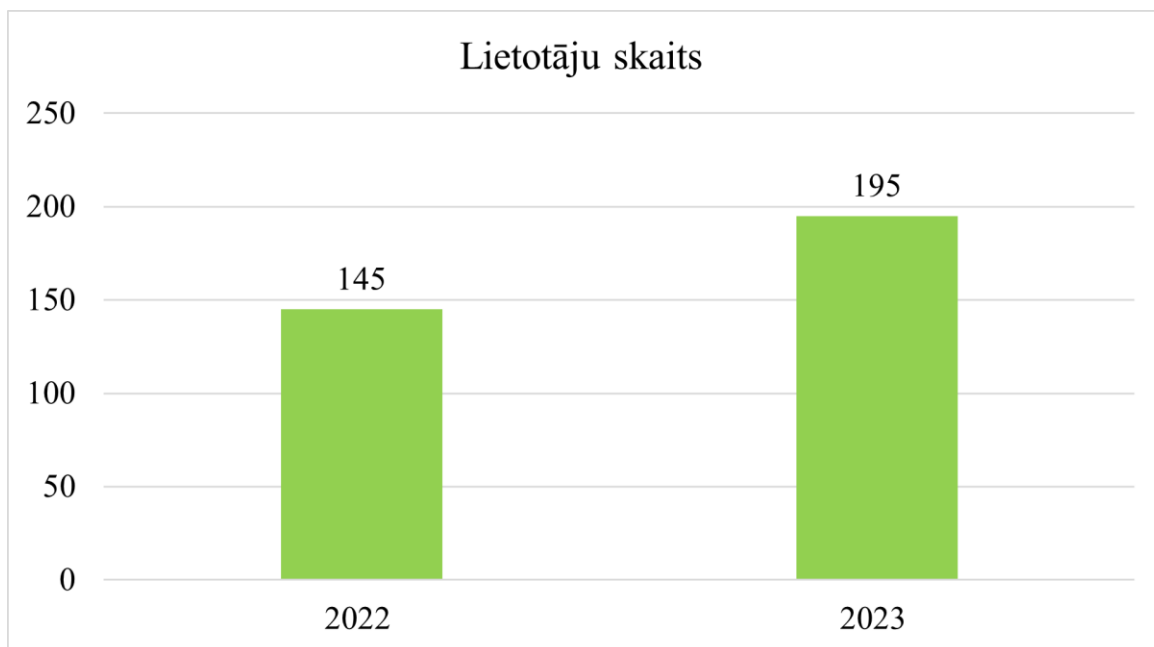
14. Pa mīlestības līkločiem

Pārskata periodā sistēmu bija izmantojuši 195 lasītāji, izlasot 5856 audiogrāmatas digitālā formātā. Lai piesaistītu jaunus lasītājus un sniegtu informāciju par pielāgotās literatūras pieejamību, izmantojot pašapkalpošanās tīmekļvietnes iespējas, izstrādāts reklāmas buklets “Audiogrāmatas viena klikšķa attālumā. BALSS”.

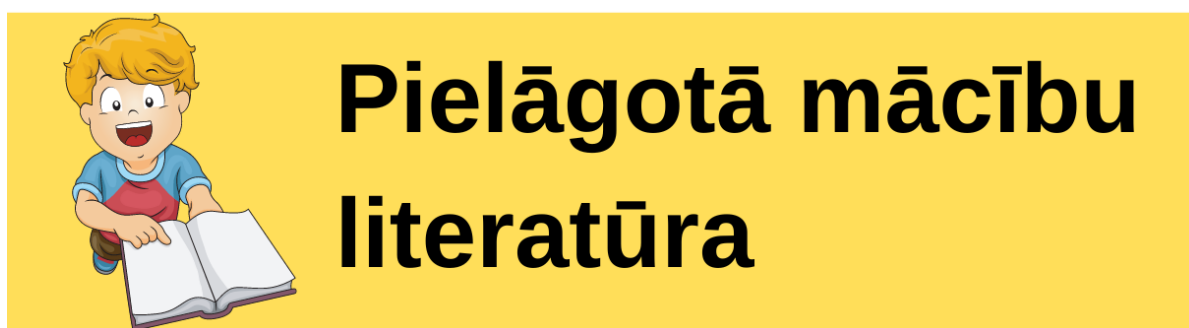
Tabula Nr.9 “Digitālo resursu – sistēmas BALSS izmantošana”

Bibliotēka	Lietotāju skaits		Izsniegums	
	2022	2023	2022	2023
Rīga	105	145	3280	4229
Balvi	4	3	139	272
Cēsis	7	9	331	330
Daugavpils	-	3	-	39
Jelgava	12	8	399	357
Liepāja	8	11	62	53
Rēzekne	2	4	43	54
Ventspils	7	12	409	522
Kopā	145	195	4663	5856

- **Pielāgotā mācību literatūra**

Lai palīdzētu atvieglot mācību procesu bērniem ar lasīšanas grūtībām, 2023. gadā LNERB turpināja attīstīt mācību grāmatu pārveidi pielāgotā formātā. Šādu pielāgotu elektronisko mācību literatūru ir iespējams lasīt/atkaņot ar datora, planšetdatora, viedtālruna vai specializēto iekārtu palīdzību. Pielāgotā mācību literatūra nodrošina pilnvērtīgu mācību procesu bērniem ar lasīšanas traucējumiem. Grāmatu pārveidošanai DAISY un EPUB3 formātos LNERB ir iegādājusies datorprogrammu Dolphin Publisher, kas ir profesionāls risinājums pielāgotu audiogrāmatu veidošanai ar sinhronizētu tekstu.

Šobrīd pieejamas šādas Latvijas Neredzīgo bibliotēkas skaņu ierakstu studijā ieskaņotās mācību grāmatas audio formātā: Zenta Anspoka „Latviešu valoda 2. klasei: 1. daļa”, Zenta Anspoka „Latviešu valoda 2. klasei: 2. daļa”, Zenta Anspoka „Latviešu valoda 3. klasei: 1. daļa”, Zenta Anspoka „Latviešu valoda 3. klasei: 2. daļa”, „Latvijas vēsture pamatskolai 1” (mācību grāmata 6. klasei), „Latvijas vēsture pamatskolai 2” (mācību grāmata paredzēta 7. klasei), Vilnis Purēns „Latvijas un pasaules vēsture 8.klasei”.

Bibliotēkā pieejamas arī DAISY multimediju mācību grāmatas, kuras izstrādātas Latvijas Disleksijas biedrības Erasmus+ projektā “Audio mācību grāmatas – palīgs skolēniem ar lasīšanas traucējumiem un viņu skolotājiem” un ieskaņotas Latvijas Neredzīgo bibliotēkas skaņu ierakstu studijā: Vilnis Purēns „Sociālās zinības un vēsture 4.klasei”, Gunita Romanovska, Vilnis Purēns „Sociālās zinības 7. klasei”, Vilnis Purēns “Latvijas un pasaules vēsture 7. klasei”, Valdis Klišāns „Vēsture vidusskolai 1.daļa”.

Sabiedrības, lasītāju viedokļa izzināšana par bibliotēkas darba kvalitāti, to rezultāti (pētījumi, aptaujas, anketas u. tml.); jaunu lasītāju piesaiste

Sabiedrības, lasītāju viedokļa izzināšana pārsvarā notiek mutiski. LNERB rīko arī lasītāju aptaujas par bibliotēkas sniegto pakalpojumu kvalitāti un to atbilstību lasītāju interesēm un vajadzībām.

2023. gada nogalē tika veikta aptauja bibliotēkas lietotājiem par LNERB sniegtajiem pakalpojumiem. Aptauja bija pieejama digitāli bibliotēkas tīmekļvietnē. Lasītāji ar redzes traucējumiem tika uzrunāti un lūgti atbildēt uz aptaujas jautājumiem ar bibliotēkāra starpniecību.

Lasītāji labprāt sniedz ieteikumus audiogrāmatu ielasīšanai, izsaka savu viedokli par notikušajiem pasākumiem, dalās iespaidos par izlasīto. Sarunās ar Lasītāju apkalpošanas nodaļas darbiniekiem lasītāji ir pauduši pozitīvu nostāju bibliotēkas sniegto pakalpojumu pieejamībā un daudzveidībā.

Ārējie apkalpošanas punkti kā pakalpojums

LNERB sevi akcentējusi kā nozīmīgu valsts mēroga kultūras iestādi ar apkalpošanas zonu, kas pārklāj visu valsts teritoriju, nodrošinot pielāgoto resursu pieejamību tiešajai mērķauditorijai. LNERB Rīgā apkalpo 64 ārējās apkalpošanas punktus (ĀAP). Turpinot iepriekšējos gados uzsākto darbu, pielāgoto literatūru ir saņēmušas sociālās aprūpes iestādes, speciālās skolas un veselības aprūpes iestādes. LNERB pielāgotie resursi pieejami pašvaldību publiskajās bibliotēkās, kā arī šo bibliotēku 52 ārējās apkalpošanas punktos, kas nodrošina LNERB resursu pieejamību visos novados. Pieeja informācijas resursiem pielāgotajā formātā pārskata periodā nodrošināta 2008 lietotājiem ar redzes traucējumiem vai citādām lasīšanas grūtībām 116 ārējos apkalpošanas punktos.

Regulāri tika veikta pielāgotās literatūras piegāde ĀAP gan apmeklējot klātienē, izmantojot bibliotēkas transportu, gan ar pasta sūtījumiem. Biedrības “Redzi mani” telpās regulāri notika tikšanās ar lasītājiem, audiogrāmatu apmaiņa, jauno grāmatu apskati, pārrunas par izlasīto, uzklausi ieteikumi par grāmatām, kuras būtu jāielasa. Pieaudzis ĀAP skaits, kuri izmanto visus pielāgotās literatūras veidus: sistēmu “BALSS”, kas nodrošina attālināti piekļuvi

bibliotēkas digitālajam saturam, palielinātās drukas grāmatas, audiogrāmatas, grāmatas vieglajā valodā. Turpina pieaugt pieprasījums pēc palielinātās drukas grāmatām, grāmatām vieglajā valodā. LNERB ir ieguldījusi lielu darbu pielāgoto resursu pieejamības nodrošināšanā lasītājiem ĀAP.

Kā galveno problēmu sadarbībā ar ĀAP uzskatām biežo sociālo darbinieku maiņu un nepietiekamu tehnikas nodrošinājumu.

Tabula Nr.10 “ĀAP pamatrādītāji”

	Rīga	Balvi	Cēsis	Daugav pils	Jelgava	Liepāja	Rēzekne	Ventsp ils	Kopā
ĀAP skaits	64	11	2	6	5	9	11	8	116
Lasītāju skaits	1260	134	2	59	87	216	157	95	2008
Izsniegums	29643	1119	20	1342	1260	4832	4238	1638	44092

Tabulā Nr.10 “ĀAP pamatrādītāji” par 2023. gadu norādīti filiālbibliotēku dati par I pusgadu, t.i., par laiku pirms bibliotēkas reorganizācijas, savukārt dati par LNERB Rīgu apkopoti par visu gadu.

Bibliotēkas pieejamība un pakalpojumi personām ar īpašām vajadzībām – īss situācijas raksturojums

LNERB Rīgā ir nodrošināta piekļuve personām ar īpašām vajadzībām (cilvēkiem ratiņkrēslā) apmeklēt bibliotēku. Pie bibliotēkas atrodas automašīnu stāvvietas, kas būtiska tiem apmeklētājiem, kuri ir kustību invalīdi vai seniori. Tāpat nozīmīga ir speciāli pielāgotā vide, kurā bibliotēkas apmeklētājs-redzes invalīds, izmantojot dzeltenos orientierus, var ērti atrast bibliotēku patstāvīgi ar Balto spieķi vai suni-pavadoni.

Reģistrētiem lietotājiem Rīgā, Rīgas apkaimē un Jūrmalā, kuri paši nevar ierasties bibliotēkā, kā arī ārējās apkalpošanas punktiem, bibliotēka piegādā literatūru ar savu transportu. Ar Latvijas pasta starpniecību tiek nodrošināts SBA pakalpojums publiskajās bibliotēkās kā arī apkalpoti lasītāji attālākos Latvijas novados.

Nozīmīgs un pieprasīts pakalpojums, kurš tiek nodrošināts lietotājiem ar redzes traucējumiem vai citādām lasīšanas grūtībām, ir priekšā lasīšana. LNERB Rīgā pasākumu telpā notiek regulāri gan individuāli, gan grupu priekšā lasīšanas pakalpojumi. Priekšā tika lasīti raksti no bibliotēkas krājumā esošiem preses izdevumiem un jaunieguvumu apskati, literārie darbi, dzeja.

Lasītāju apkalpošanas nodaļas bibliotekāri nodrošina izdrukas Braila rakstā, kas dod iespēju neredzīgiem lasītājiem saņemt dažādus informatīvos materiālus (pasākumu programmas, izstāžu aprakstus, dziesmu tekstus, ēdienkartes u.c.) un sniedz konsultācijas par Braila printera izmantošanu lasītājiem, kuri patstāvīgi veic izdrukas. Šis pakalpojums redzes invalīdiem - īpaši studentiem, amatierkolektīvu dalībniekiem un citiem interesentiem, saņemot nepieciešamo informāciju Braila rakstā, ļauj patstāvīgi iekļauties sabiedriskajā un kultūras dzīvē. 2023. gadā veiktas 5522 izdrukas. Braila rakstā tiek nodrošināta informācija par izstādēm, pasākumiem bibliotēkā.

Tabula Nr.11 "Pielāgotie pakalpojumi"

	2021	2022	2023
Izdrukas Braila rakstā	5525	6461	5522
Priekšā lasīšana			
Lasījumu skaits	1072	1326	766
laiks	1097	1488	741

Tabulā Nr.11 "Pielāgotie pakalpojumi" norādīti filiālbibliotēku dati par I pusgadu, t.i., par laiku pirms bibliotēkas reorganizācijas, savukārt dati par LNerB Rīgu apkopoti par visu gadu.

2023.gadā LNerB izdevusi pirmo grāmatu zīmju valodā, tā nodrošinot pielāgoto literatūru visiem lasītājiem neatkarīgi no viņu veselības stāvokļa vai lasīšanas veida. Nedzirdīgo sabiedrībā saskarsme notiek zīmju valodā, savukārt vārdzirdīgo sabiedrība var sazināties bilingvāli: zīmju un verbālajā valodā vienlaikus. Tomēr cilvēkiem ar dzirdes traucējumiem verbālās valodas uztveres līmeņi var būt dažādi. Viens spēj nolasīt no lūpām, bet citam tas sagādā ļoti lielas grūtības. Tas pats ir ar rakstīto tekstu: viens izlasīto tekstu var izlasīt, pateikt un izprast, savukārt cits nevar pat teikumu izlasīt. Īpaši aktuāli tas ir bērniem, kad viņi vēl mācās uztvert ne tikai apkārtējo pasauli un saziņu, bet arī rakstīto vārdu. Projekta rezultātā grāmata "Eža kažociņš zīmju valodā" izdota 100 eks., kas ir pieejama Latvijas Neredzīgo bibliotēkā, kā arī izplatīta sadarbības organizācijām, t.sk., Latvijas Nedzirdīgo savienībai un Viegglās Valodas aģentūrai. Grāmata elektroniskā formātā pieejama arī Latvijas Neredzīgo bibliotēkas un Latvijas Nedzirdīgo savienības tīmekļvietnēs, tādā veidā to var lietot ne tikai attālinātie lasītāji Latvijā, bet arī lasītāji ārpus valsts. Digitālo grāmatu interesenti paši var lejupielādēt un lietot.

LNerB turpina izdot oriģinālliteratūru, kā arī adaptēt/tulkot grāmatas vieglajā valodā. Viegļā valoda ir komunikācijas veids, kas padara informāciju saprotamu ikvienam. Tā ir

nepieciešama lasītājiem ar dažādām uztveres un lasīšanas prasmēm, t.sk., imigrantiem, senioriem, cilvēkiem ar uztveres traucējumiem, bērniem, kuriem ir lasīšanas grūtības.

LNERB tīmekļvietnē www.neredzigobiblioteka.lv vienkopus iegūstama informācija par Latvijā pieejamo pielāgoto literatūru. Jaunā responsīvā mājaslapa izstrādāta tā, lai to var lietot arī redzes invalīdi. Bibliotēkas lietotājiem, izmantojot bibliotēkas tīmekļvietni, ir iespējams autorizēties un veikt audiogrāmatu lejupielādi attālināti, izmantojot sistēmu BALSS.

Personām, kuras ir neredzīgas, ar redzes traucējumiem vai citādām lasīšanas grūtībām bibliotekārie pakalpojumi ir bez maksas.

Pielāgotā literatūra

Tabula Nr.12 "Pielāgotā literatūra bibliotēkas krājumā"

	Grāmatu skaits (eks.)
Grāmatas palielinātā drukā	822
Audiogrāmatas CD_mp3 formātā	24010
Digitālās audiogrāmatas	2483
Braila raksta grāmatas	6554
Grāmatas vieglajā valodā – par. iesp., Paliel. dr., audio, Br.r., digitāli	443

Pakalpojumi un pasākumi atsevišķām lasītāju mērķgrupām vai interešu grupām, tematiskie pasākumi.

Bibliotēkai ir liela nozīme ne tikai sabiedrības izglītošanā un lasītveicināšanā, bet arī tiešās mērķauditorijas talantu atklāšanā un popularizēšanā. Tā darbojas kā kultūras centrs, veicinot personu, kuras ir neredzīgas, ar redzes traucējumiem vai citādām lasīšanas grūtībām, sociālo integrāciju, atklājot viņu radošās spējas. Dažādas radošas tikšanās, kurās lasītāji citus bibliotēkas apmeklētājus iepazīstina ar saviem talantiem, notiek diezgan bieži. LNERB semināru telpā bija skatāmas vairākas izstādes:

- Februārī Latvijas Neredzīgo bibliotēkā Rīgā bija apskatāma Rīgas Strazdumuižas vidusskolas - attīstības centra audzēkņu radošo darbu izstāde "Acis darba izbīdās, rokas darba nebīdās". Izstāde tika organizēta sadarbībā ar vizuālās mākslas skolotāju Andu Mazvērsīti.

- Par godu zaķa, kaķa gadam, mūs iepriecināja 10 Rīgas Strazdumuižas vidusskolas – attīstības centra skolēnu un skolotājas Ligitas Zvirbules radošie darbi. Darbi gleznoti guaša tehnikā, izmantojot tiflotehnikas palīg līdzekļus, kā arī pielietojot taktilo mākslu – objektu atveidošanu ar tausti uztveramās formās.

• Pavasarī tika atklāta Mirdzas Kļavas gleznu izstāde “Gleznotprieks”. Mirdza Kļava īstajā vārdā Mirdza Grigule. Lielākajai sabiedrības daļai Mirdza Kļava pazīstama kā rakstniece. Viņa sarakstījusi 14 grāmatas. Bet otra liela M. Kļavas aizraušanās bija glezniecība. “Studējusi bioloģiju un ķīmiju, viņa zināja biologu centienus izaudzēt ko īpašu un neparastu. Kā sieviete viņa prata izcelt savu neparastumu dzīvē, pati izgudroja un skicēja tērpus.” (B. Pika).

• Vasarā atklājām Zanes Bajāres radošo darbu izstādi “Zanes raibais gads”. Strazdumuižas vidusskolas – attīstības centra 6. klases skolniece Zane Bajāre jau divus gadus aizraujas ar senu adīšanas veidu, kuru mēs pazīstam kā tapošanu. Tapošanas tehnikā veidota Zanes plecusomu kolekcija “Gadalaiki”. Vēlāk tapa mazās klačsomiņas, cepures, šalles.

• Jūnijā tika atklāta Valsts sociālās aprūpes centra “Rīga,, filiāles “Jugla,, klientu (cilvēku ar redzes traucējumiem) radošo darbu izstāde “Juglas atspulgi”. Taktili sajūtot Juglas īpašo auru un gleznaino apkārtni, katra gadalaika nianse, ezeru un koku, parku mūžīgumu un vienreizīgumu, izstādes dalībnieki centušies tos atveidot, izmantojot dažādas veidošanas un materiālu tehnikas. Tādējādi rokdarbu un keramikas interešu pulciņš un tā dalībnieki aptver un apgūst rokdarbu daudzveidību, kas ļauj sajust pasaules bezgalīgumu un krāsainību caur taktilām sajūtām. Izstādē bija skatāmi filiāles klientu darbi makrame, adījumi, māls, keramika.

• Sajūtu izstādē “Koka un akmens simbioze” varēja pieskarties dažādiem materiāliem no koka. Izstādes mērķis bija dažādu kokmateriālu izzināšana un sajušana. Tā sniedza izpratni par kokmateriālu pielietojumu sadzīvē. Izstādi papildināja Ivara Logina dažādos arheoloģiskajos izrakumos atrastie akmeņi. Papildus tika sagatavots informatīvais materiāls par dažiem nozīmīgākajiem kokiem, kuri aug Latvijas mežos, kā arī tautasdziesmas par koku un akmens tematiku.

• Rudeni sagaidījām ar ekspozīciju “Vellakalps Rutku Tēvs”. Ekspozīcijā “Vellakalps Rutku Tēvs” bija aplūkojami tēlnieka Visvalža Kurpenika veidotie Rutku Tēva skulpturālie attēli. Papildus tika demonstrētas filmas “Vella kalpi” un “Vella kalpi Vella dzirnavās”.

• Ziema iesākās ar Tatjanas Čumakovas adījumu izstādi “Ziema – mīlestības pieskāriens”, ko veidojām sadarbībā ar VSAC “Rīga” filiāli “Jugla”. Izstādē bija apskatāmi Tatjanas adītie džemperī, šalles un cepures. Adījumi izgatavoti no mikropoliestera dzijas, kas ir mīksta un maiga kā mākslīgais kažoks. Darbos ir sajūtama ieadītā mīlestība un siltums, lai sildītu cilvēkus aukstajos ziemas mēnešos.

Apmeklētāji ir iecienījuši bibliotēkas organizētās muzikālās pēcpusdienas ar vietējās kopienas radošo cilvēku - Jāzepa Vītola mūzikas akadēmijas absolventes, mūziķes Maijas Evas Fogeles un Daugavpils mūzikas koledžas absolventa, Latvijas Neredzīgo rehabilitācijas centra mūzikas pulciņa vadītāja Dmitrija Gavrilova un bibliotēkas darbinieku piedalīšanos. Tā bija Vasaras Saulgriežu ielīgošana bibliotēkā ar tautasdziesmām, ar latviskās dzīvesziņas kopšanu

un izzināšanu. Savukārt, valsts svētkos, Ziemassvētkos ar sirsnīgām dzejas rindām un dziesmām apmeklētājus priecēja Rīgas Strazdumuižas vidusskolas-attīstības centra audzēkņi un pedagogi.

Uzziņu un informācijas darbs

Nostiprinās bibliotēkas kā starpnieka loma starp pakalpojuma sniedzēju un ņēmēju, jo cilvēku digitālā pratība netiek līdzī tehnoloģiju un iespēju attīstībai. Pēc apkopotajiem statistikas datiem bibliotēka klātienē un attālināti sniedza 1341 uzziņu un 212 datorkonsultācijas, kas norāda uz bibliotēkas kā uzticamas informācijas centra lomu sabiedrībā.

Arvien aktuālas bija uzziņas, kas saistītas ar e-pakalpojumiem, piekļuve datiem DATAMED sistēmā, eParaksts, pieslēgšanās iespējas internetbankai. Sniegtas praktiskas apmācības, kā rīkoties ar Smart ID, kodu kalkulatoru, mobilajiem telefoniem un to aplikācijām. Joprojām klientiem nākas palīdzēt izveidot e-pastu, nosūtīt iesniegumus, pievienot, atvērt dokumentus, sazināties ar klientu servisu Elektrum, LMT portālos, VID pakalpojumu saņemšanā, īpaši gada ienākumu deklarāciju iesniegšanā, preču pasūtīšanā internetā un citu e-pakalpojumu izmantošanā. Lietotāji ar redzes traucējumiem vai citādām lasīšanas grūtībām tika mērķtiecīgi (pa tālruni un e-pastu) informēti par bibliotēkas digitālajiem resursiem un pakalpojumiem, par iespējām baudīt kultūras norises – grāmatu atvēršanas svētkus un tikšanos ar autoriem pasākumu ciklā „Kafijas pauze”, klausīties audiogrāmatas, kurām beigušās mantiskās autortiesības – bibliotēkas YouTube kanālā.

Bibliotēkas izglītojošā darbība (situācijas apraksts, vērtējums)

Pārskata periodā bibliotēka aktīvi veicināja iedzīvotāju, tai skaitā ar redzes traucējumiem, digitālo pratību, Bibliotekāriem vēl joprojām nākas palīdzēt rast risinājumus visdažādākajām e-dzīves situācijām, piemēram, veicot ikmēneša rēķinu apmaksu, izdrukājot konta pārskatus iesniegšanai sociālajā dienestā. Lietotāji individuālā kārtā apmācīti vai konsultēti valsts un pašvaldību informācijas sistēmu un digitālo rīku izmantošanā, piemēram, kā iesniegt gada ienākumu deklarāciju Valsts ieņēmumu dienesta Elektroniskās deklarēšanas sistēmā, autorizēties valsts pārvaldes pakalpojumu portālā www.latvija.lv, iesniegt e-iesniegumu sociālā pabalsta saņemšanai. Tiešajai mērķauditorijai sniegta palīdzība dažādu tiftehnisko līdzekļu, tādu kā runājošais telefons, atskaņotājs vai elektroniskā lupa, kā arī viedierīču un lietotņu apgūšanā.

LNerB lasītāju lokā ir vecāka gājuma cilvēki, kuriem ir nācies rīkot laika ietilpīgas apmācības BALSS sistēmas lietošanā no viņu portatīvajām ierīcēm. Esam veikuši individuālās apmācības nodarbības ar šiem cilvēkiem, panākot pozitīvo rezultātu un viņi ir spējīgi izmantot digitālo krājumu savām vajadzībām un interesēm, neizejot no mājām.

Pārskata periodā saskarāties ar vēl vienu izaicinājumu lasītāju izglītošanas jomā, proti, ar nepieciešamību konsultēt viņus par iekārtas Webbox 3 lietošanu. Šajā iekārtā tika integrēta piekļuve bibliotēkas digitālajam krājumam. Bibliotēka organizēja izglītojošu semināru ar iekārtas izplatītājkompanijas SIA “Exceed” vadītāja Gata Grīntāla piedalīšanos, lai izglītotu gan lasītājus, gan bibliotēkas darbiniekus ar pielāgotās iekārtas WebBox 3 funkcionalitāti, kā arī praktiski nodemonstrēja ierīci darbībā.

Medijpratība (mērķauditorija, pasākumi, izglītojošā darbība, analīze)

Sabiedrības informēšana un izglītošana saistībā ar medijpratību ir viens no bibliotēkas ilgtspējīgas stratēģijas pamatzdevumiem. Tā ir aktīvi un nepārtraukti pilnveidojama prasme. Medijpratība iet roku rokā ar informācijpratību, digitālo pratību un interneta drošību. Izglītošana sākās ar jaunākajiem interneta lietotājiem - pirmsskolu, uzrunāti arī skolas klašu kolektīvi, pieaugušo un senioru auditorija.

Pārskata gadā bibliotēkā notika medijpratību veicinoši pasākumi gan bērniem, gan pieaugušajiem.

- 13. februārī notika **Strazdulēnu skolas nodarbība “Vispasaules Drošāka interneta diena”**. Bibliotekāres devās uz Rīgas Strazdumuižas vidusskolu-attīstības centru, lai ar 5. līdz 8. klases audzēkņiem pārrunātu digitālo drošību. Bērni bija ļoti erudīti un aktīvi, iesaistījās sarunās un dalījās savās zināšanās.

Nodarbības sākumā tika runāts, kādiem nolūkiem skolēni izmanto internetu, cik daudz laika ikdienā pavada virtuālajā pasaulē un kādos sociālajos tīklos ir reģistrējušies. Nodarbības laikā skolēni noskatījās video [“Drošība internetā”](#) un pārrunāja ko viņi dara, lai sevi pasargātu digitālajā vidē.

Bērni ar lielu interesi noskatījās arī [Drossinternets.lv](#) sociālās kampaņas [“Tu esi tas, ko Tu dari. Arī internetā.”](#) video, kas aicināja jauniešus domāt par viņu aktivitātēm internetā un kā tās var ietekmēt ne tikai viņu tagadni, bet arī nākotni. Drossinternets.lv, iesaistoties jauniešu padomes pārstāvjiem un jauniešu vidū populārajiem digitālā satura veidotājiem Niklāvam Mičulim un Edgar Fresh, izstrādājuši sešus kampaņas video par tādām tēmām kā – cieņa citam pret citu, pārmērīga aizraušanās ar sociālo mediju izmantošanu, līdzsvars starp reālo un virtuālo pasauli.

Nodarbības noslēgumā, lai atgādinātu skolēniem, ka laiku var pavadīt interesanti arī bez interneta lietošanas, tika spēlēta vārdu paskaidrošanas un minēšanas spēle, kurā visi vārdi bija veltīti interneta un drošības tēmai.

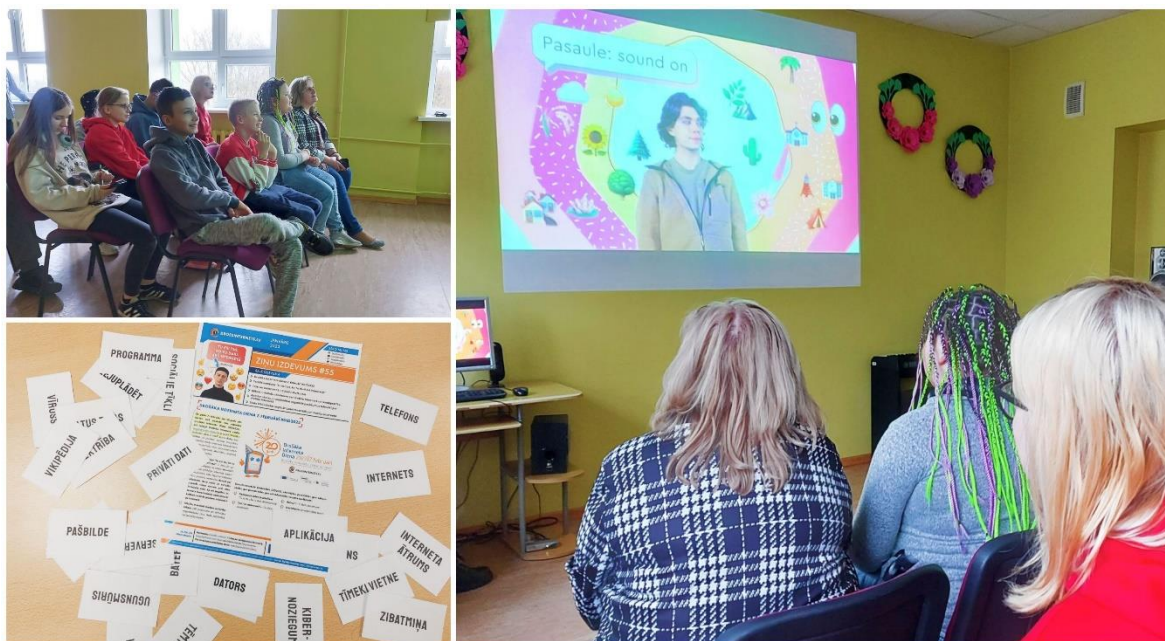

Foto: Ieva Jēkabsone

• 19. aprīlī bibliotēkā Rīgā ieradās bērni no Rīgas 154. pirmsskolas izglītības iestādes, lai iepazītos ar bibliotēku un piedalītos **Strazdulēnu skolas nodarbībā “Es un internets”**.

Nodarbības sākumā bērni noskatījās “Ričijs Rū un internets” 1. sēriju “Vislielākais koks pasaulē”. Pēc filmiņas, redzētais un dzirdētais tika pārrunāts. Neizpalika arī spēles — bibliotēkas telpās bija paslēptas dažādas ar internetu un tehnoloģijām saistīti attēli, kuras bērniem vajadzēja atrast. Tāpat bija iespēja izkrāsot pamācošus attēlus, kas rosināja bērniem padomāt par drošību internetā.

Foto: Ieva Jēkabsone

• No 24. līdz 31. oktobrim Latvijā notika Pasaules medijpratības un informācijpratības nedēļa. Lai veicinātu arī Latvijas Neredzīgo bibliotēkas lasītāju medijpratību, 26. oktobrī bibliotēkas lasītavā notika **diskusija “Dezinformācija un krāpniecības metodes”**. Sanākušie

dalījās ar savu pieredzi, iespaidiem un zināšanām. Diskusijas laikā atklājās, ka teju visi sanākušie ir saskārušies ar krāpnieciskiem zvaniem un ziņām, kas apliecina to, cik šādas diskusijas ir nepieciešamas.

Pasākuma dalībniekiem bija iespēja saņemt informatīvos materiālus par drošību internetā palielinātā drukā un Braila rakstā.

Foto: Ieva Jēkabsone

• Medijpratība un audiožurnāls “Doma”

Pārskata gadā bibliotēkas darbinieki pievērsa īpašu uzmanību tam, lai bibliotēkas audiožurnālā “Doma” regulāri būtu publicēti raksti par medijpratību un informācijpratību (kopā 8 raksti), kā arī tika sagatavots pielikums “Domai” Nr.9 - Dr. Mārtiņa Hirša raksts “Kremļa biežāk lietotās informatīvās telpas manipulācijas metodes” (Rokasgrāmata pret dezinformāciju: atpazīt un pretoties. Rīga : Valsts kanceleja, 2022).

Pašvaldības, valsts institūciju un nevalstisko organizāciju informācijas pieejamība iedzīvotājiem

LNERB nodrošina iedzīvotājiem iespēju iepazīties ar dažādu iestāžu un organizāciju informāciju, turklāt liela daļa informatīvu materiālu, piemēram, Konvencija par personu ar invaliditāti tiesībām, Latvijas Neredzīgo biedrības, Servisa suņu biedrības TEODORS, Tiesībsarga biroja informatīvie materiāli pieejami pielāgotajā formātā – audio formātā, palielinātajā drukā, Braila rakstā. Bibliotēkas tīmekļvietnē sadaļā „Digitālā bibliotēka” pieejams digitāli Aizsardzības ministrijas izstrādātais buklets “72 stundas - Kā rīkoties krīzes gadījumā?” parastajā iespiedrakstā, bet arī Braila rakstā, palielinātajā drukā un vieglajā valodā.

Bibliotēkas informācijas sistēma

LNERB strādā ar bibliotēkas informācijas sistēmu “Krājuma uzskaites un lasītāju apkalpošanas programma”, kuras jaunākā versija ieviesta 2021. gada sākumā. LNERB Katalogu izmanto LNERB Rīgā un visās tās septiņās filiālēs, pēc reorganizācijas pašvaldību publisko bibliotēku struktūrvienībās - pielāgotās literatūras bibliotēkās. Izstrādāti metodiskie norādījumi - LNERB Kataloga lietošanas Rokasgrāmata.

Lasītāji informāciju par krājumu var iegūt LNERB e-katalogā bibliotēkas tīmekļvietnē. Tajā ir nodrošināta vienkāršā (pēc vārda vai frāzes) un paplašinātā (izvēloties dažādus kritērijus) meklēšana.

Tabula Nr.13 “LNERB Kataloga izmantošana”

Bibliotēku skaits	Cik bibliotēkas strādā ar LNERB Katalogu	Strādā ar moduļiem			
		Cirkul.	SBA	Statistika	Kompl.
8	8	8	8	8	1

Digitalizācija

Lai nodrošinātu kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšanu, LNERB atjauno un digitalizē audiogrāmatas no magnetofona lentām un kasetēm. Pārskata periodā restaurēti 39 audiogrāmatu ieraksti, tirāža CD 166, skanējuma ilgums 544 h.

Iekšzemes un starptautiskais SBA:

LNERB ir atbildīga par pielāgotās literatūras resursu kvalitatīvu un kvantitatīvu nodrošinājumu visā Latvijā, uzrauga to apriti pašvaldību publiskajās bibliotēkās, ar kurām ir noslēgtas Vienošanās par sadarbību, izmantojot SBA pakalpojumu, veic atbalstu un konsultācijas tiešās mērķauditorijas apzināšanā.

Tāpat mūsu audiogrāmatas ir ērti pieejamas jebkurā valstī, kas ir parakstījusi Marrākešas līgumu, jo Latvijas Neredzīgo bibliotēka ir Pasaules intelektuālā īpašuma organizācijas (WIPO) atzīta pilnvarota struktūra, kas piedalās Pielāgoto grāmatu konsorcijs (ABC) Globālajā grāmatu servisā. Tas nozīmē arī to, ka varam piedāvāt saviem lasītājiem plašu pielāgotās literatūras izvēli svešvalodās. 2023. gadā šo katalogu izmantojuši 200 lasītāji ASV, Izraēlā un Igaunijā un no LNERB krājuma lejuplādētas 354 audiogrāmatas.

Tabula Nr.14 "SBA rādītāji"

SBA	2021	2022	2023
No citām Latvijas bibliotēkām saņemto dokumentu skaits	986	746	352
Uz citām Latvijas bibliotēkām nosūtīto dokumentu skaits pielāgotā formātā	8506	8341	7265
SSBA			
t. sk. no ārvalstu bibliotēkām saņemto dokumentu skaits	14	23	24
uz ārvalstu bibliotēkām nosūtīto dokumentu skaits		21	354

Lai nodrošinātu apkalpojamā reģiona iedzīvotājiem ar redzes traucējumiem vai citādām lasīšanas grūtībām iespēju saņemt informācijas resursus pielāgotajā formātā dzīvesvietas tuvumā, pārskata periodā stiprināta sadarbība pašvaldību publiskajām bibliotēkām. 2023. gadā SBA kārtā pielāgotā literatūra tika nodrošināta 30 publiskajām bibliotēkām. Publiskās bibliotēkas izsniedza pielāgoto literatūru 234 lasītājiem.

Aktīvākās bibliotēkas bija Ogres centrālā bibliotēka, kura aktīvi sadarbojās ar tās pakļautībā esošajām pagastu un pilsētu bibliotēkām: Madlienas pagasta, Birzgales pagasta, Ikšķiles NCB, Valmieras integrētā bibliotēka, Salacgrīvas NB, Limbažu GB, Dobeles NB, Jēkabpils NGB, Pļaviņu NB, Siguldas NB, Smiltenes NB, Saldus pilsētas, A. Upīša Skrīveru, Jēkabpils novada Viesītes bibliotēkas. Aktīva sadarbība izveidojās ar Ogres CB. Atskaitē par paveikto atbildīgā bibliotekāre raksta: "Turpinās skaidrojošais darbs gan ar novada kolēģiem, gan individuālas sarunas ar lasītājiem, apzinoties to, ka nav būtiski kvantitatīvie, bet kvalitatīvie rādītāji, - arī viens lasītājs, kuram pielāgotā literatūra nepieciešama, ir pietiekami, lai bibliotēka izmantotu šo iespēju.

Kopumā lasītāju un izsnieguma dinamika parāda to, ka pielāgotā literatūra lasītājiem ir nepieciešama." 2023. gadā Ogres novadā iespēju lasīt izdevumus pielāgotajos formātos izmantoja 32 lasītāji, savukārt Alūksnes novadā 19 lasītāji, Jēkabpils novada Viesītes bibliotēkā 9 pielāgotās literatūras lasītāji.

6.Krājums

LNERB Krājuma komplektēšanas vadlīniju darbība bija paredzēta līdz 2024. gadam. 2023. gada bibliotēkas reorganizācija ienesa izmaiņas šī dokumenta atbilstībai reālai situācijai. Tādēļ notiek darbs pie jauna dokumenta izstrādes.

Ar grāmatām parastajā iespiedrakstā tiek papildināts tikai LNERB Rīgā krājums. Reģionu bibliotēkām nodotie deponētie krājumi papildināti ar audiogrāmatām CD_mp3 formātā, grāmatām palielinātā drukā un vieglajā valodā. Tām nodoto eksemplāru skaits ir atkarīgs no LNERB finansiālajām un tehniskajām iespējām.

Tabula Nr.15 "Krājuma komplektēšanas finansiālais nodrošinājums"

	2021	2022	2023
Valsts budžeta finansējums krājuma komplektēšanai	4765	3782	3066
t. sk. grāmatām	2817	2418	2501
- t. sk. bērnu grāmatām	160	159	433
t. sk. periodiskajiem izdevumiem	1948	1364	565
Grāmatu reproducēšana	5283	6151	5113
Līdzekļi krājuma komplektēšanai uz 1 bibliotēkas lietotāju	1,2	0,9	0,8

Krājuma pārbaude (inventarizācija)

Pārskata periodā bibliotēkas krājuma pārbaude nav veikta.

Krājuma rādītāji

Tabula Nr. 16 "Krājuma rādītāji"

	2021.	2022.	2023.
Jaunieguvumi	4642	2419	2185
t.sk. grāmatas (vien.)	706	824	787
t.sk. parastajā iespiedrakstā	308	314	424
t.sk. palielinātā drukā	110	262	216
t.sk. Braila rakstā un taktilas	288	248	147
t.sk. bērniem/jauniešiem	117	191	220
t.sk. parastajā iespiedrakstā	68	92	145
t.sk. palielinātā drukā	10	59	45

t.sk. Braila rakstā un taktilas	39	40	30
t.sk. audiovizuālie un pārējie	1218	847	789
t.sk. audiogrāmatas	1114	820	708
t.sk. bērniem/jauniešiem	101	86	107
t.sk. latv. daiļliteratūra	740	542	596
t.sk. parastajā iespiedrakstā	110	129	165
t.sk. palielinātā drukā	90	103	125
t.sk. Braila rakstā	140	120	66
t.sk. audiogrāmatās	400	190	240
t.sk. digitālie dokumenti	2190	175	126
t.sk. seriālizdevumi	528	573	483
t.sk. parastā iespiedrakstā	476	411	418
t.sk. Braila rakstā	39	41	41
t.sk. audiožurnāli	13	12	12
t.sk. e-žurnāli	-	109	12
Izslēgtie dokumenti	2110	5973	5736
t.sk. grāmatas	2015	138	3558
t.sk. parastā iespiedrakstā	313	63	981
t.sk. palielinātā drukā	-	-	40
t.sk. Braila rakstā un taktilas	1702	75	2537
t.sk. audiovizuālie un pārējie	45	5177	1179
t.sk. audiogrāmatas	13	5165	1177
t.sk. digitālie dokumenti	7	-	1
t.sk. seriālizdevumi	43	658	998
Krājuma kopskaits	51785	48231	44680
t.sk. grāmatas	16820	17506	14735
t.sk. parastā iespiedrakstā	7667	7915	7359
t.sk. palielinātā drukā	382	647	822
t.sk. Braila rakstā un taktilas	8771	8944	6554
t.sk. audiovizuālie un pārējie	30535	26205	25815
t.sk. audiogrāmatas	28824	24479	24010
t.sk. digitālas audiogrāmatas	2183	2358	2483
t.sk. seriālizdevumi	2247	2162	1647
Grāmatu krājuma apgrozība	1,5	1,5	1,4

Pārskata periodā krājums papildināts ar 2185 jaunieguvumiem. Pēdējo 2 gadu laikā izlīdzinājies grāmatu un audiovizuālo dokumentu kopskaits. 2021. gadā audiovizuālo dokumentu skaitu ietekmēja apjomīga lenšu un kasešu formātā esošo audiogrāmatu restaurēšana uz CD_mp3 formātu, nodrošinot digitāli pieejamus ierakstus.

Izvērtējot jauno grāmatu parastajā iespaidrakstā apjomu pa gadiem, redzama vienmērīga plūsma. 2023. gada palielinājumu ietekmējuši divi faktori: 1) dokumentu pārceļšana no reorganizēto bibliotēku krājumiem uz Rīgu (pārceltas 74 grāmatas); 2) grāmatu vieglajā valodā parastajā iespaidrakstā izdošana, t.sk. viens izdevums projekta ietvaros sagatavots zīmju valodā.

Gandrīz divas reizes, salīdzinot ar 2021. gadu, pieaudzis grāmatu palielinātā drukā izdoto grāmatu nosaukumu un eksemplāru skaits. Tas ir svarīgs resurss pielāgotās literatūras nodrošināšanā bibliotēkām Latvijā. Savukārt, vadoties pēc pieprasījuma, samazināts Braila izdevumu eksemplāru skaits, nosaukumu klāsts – nedaudz palielināts. Izmaiņas ir gan pieaugušo, gan bērnu auditorijai paredzētajā literatūrā.

Iepirkumos uzmanība vērsta uz to, lai krājums prioritāri papildinātos ar latviešu daiļliteratūru, līdz ar to arī reproducētajiem izdevumiem.

Norakstīšana. 2023. gadā veikta nepieprasītu (no 1991. - 2004) un nolietotu (no 1990. un vec. izdošanas gadu) Braila raksta izdevumu norakstīšana. No krājuma izslēgtas 2537 vienības. Norakstīti vairs nevajadzīgi kasešu oriģināli, kas sastāda 1090 vienības. LAN krājums attīrīts no neizmantotiem daiļliteratūras izdevumiem, kas populāri bija XX gadsimta 90-tajos gados, bet tagad lasītāju nepieprasīti vai krietni nolietoti. Diemžēl starp tiem arī latviešu autoru darbi.

2023. gadā seriālizdevumu klāsts papildināts ar plaši izmantotiem izdevumiem – Ieva, Ievas Stāsti, Ievas Veselība, Leģendas un Zintnieks, speciālie nozares žurnāli – Ilustrētā Zinātne, Ilustrētā Pasaules Vēsture, Annas Psiholoģija, kā arī par aktualitātēm sabiedrībā vēstošie žurnāli – Ir, Sestdiena un Rīgas laiks. Bibliotēkas lasītāju lokam svarīgs ir Latvijas Neredzīgo biedrības sagatavotais izdevums “Rosme” par aktuāliem notikumiem Latvijas Neredzīgo biedrībā un kopienai piederošo dzīvē. Tam pievienots bibliotēkas sagatavotais informatīvais izdevums “Gaisma” par mūsu krājuma jaunieguvumiem. Plašāku informāciju, kas notiek LNERB, sniedz avīzīte “Bazūne”. Mūsu bibliotēkas lasītājiem tiek piedāvāti arī bezmaksas starptautiski izdevumi angļu un vācu valodā (Braille Book Review, News, Sichtweisen).

LNERB seriālizdevumi sagatavoti arī Braila rakstā – “Bazūne”, “Rosme” un “Gaisma Tumsā” (izdota Liepājā).

Audiožurnāls “Doma” tiek sagatavots katru mēnesi. Bibliotēkas darbinieki atlasa un Skaņu ierakstu Studijā ielasa aktuālus rakstus no jaunākajiem preses izdevumiem, aktualizējot notikumus sabiedrībā - politikā, ekonomikā, kultūrā. Ieskaņotais tiek piedāvāts arī digitāli.

Gada noslēgumā krājumā (44680 vien.) apjomīgāko skaitu sastāda audiogrāmatas CD_mp3 formātā (13937 vien.) un oriģināli CD (10073 vien.), ko lasītājiem neizsniedz (tos plānots norakstīt 2024. gadā). 2483 nosaukumu audiogrāmatas lasītāji var saņemt digitāli, izmantojot bibliotēkas audiogrāmatu lejupielādes servisa sistēmu (BALSS) vai ierakstot tās USB. Plašāks audiogrāmatu piedāvājums citās valodās saņemams, reģistrējoties ABC globālajā grāmatu servisā (Accessible Books Consortium).

Krājumā ir grāmatas dažādos formātos (parastajā iespiedrakstā, palielinātā drukā, Braila rakstā) – 14735 vienības. Lai arī grāmatas palielinātā drukā ir mazākā skaitā, to izmantojums arvien paplašinās – ne tikai vājredzīgo, bet arī personu ar citādām lasīšanas grūtībām vidū. Arvien lielāks pieprasījums veidojas pēc grāmatām vieglajā valodā, kas LNERB izdota dažādos formātos.

LNERB lasītāji labprāt izmanto bibliotēkas mūzikas CD klāstu 1566 vienību apjomā – sākot no tautas mūzikas līdz klasiskās mūzikas ierakstiem.

Seriālizdevumu piedāvājums (1647 vien.) ir daudzveidīgs gan satura, gan formātu ziņā. Ievērojams izmantojums fiksēts audio un digitāli klausāmajiem žurnāliem.

Datubāzes

LNERB piedāvā lietotājiem divas abonētās tiešsaistes datubāzes – “Letonika.lv” un LURSOFT “Laikrakstu bibliotēka”. Reģistrētajiem lietotājiem nodrošināta attālināta pieeja datubāzei “Letonika.lv”.

Tabula Nr.17 “Bibliotēkā pieejamo datubāzu izmantojums”

Datubāze	2023
Letonika	
skatījumi	621
piekļuves sesiju skaits	702
News	
skatījumi	50

Krājuma un datubāzu popularizēšana

Tabulā Nr.17 norādīts datubāzu izmantojums Latvijas Neredzīgo bibliotēkā Rīgā.

Krājuma popularizēšana notiek ar dažādiem informatīviem materiāliem. Viens no tiem ir jaunais informatīvais materiāls e-formātā “Gaisma” par jaunākajām grāmatām, ar iespēju to izdrukāt parastajā iespiedrakstā un Braila rakstā. Krājuma popularizēšana notiek arī bibliotēkas sociālajos tīklos un bibliotēkas tīmekļvietnē — regulāri tiek publicēti jaunieguvumu saraksti.

Katru mēnesi bibliotēkas darbinieki veido vairākas jaunas tematiskas grāmatu izstādes krājuma popularizēšanai. Tiek veidoti arī izstāžu audio apraksti, kurus var noklausīties tiešsaistē.

Lasītavas telpās katru mēnesi tiek rīkoti informatīvie, izglītojoši un izklaides pasākumi. Popularitāti iemantojušas muzikālas pēcpusdienas, kurās piedalās vietējās kopienas radošās personības, Rīgas Strazdumuižas vidusskolas - attīstības centra audzēkņi, gan arī paši bibliotēkas darbinieki.

Programma “Grāmatu iepirkums publiskajām bibliotēkām” (finansiālais piešķirums, publicitāte, izsniegums, piedāvājuma analīze)

Projektā bibliotēka saņēma 14 grāmatas 171 euro vērtībā. Tas notika gada noslēgumā, tādēļ pieprasījums bijis mazs – tikai 15 izsniegumi. Vislielākā interese izrādīta latviešu oriģinālproza – Gunta Tālera, Ingūnas Dimantes un Gunitas Lagzdīņas darbiem, bērnus iepriecināja Reiniku ģimenes grāmata “Ričijs Rū rīko koncertu”.

Darbs ar parādniekiem

Darbs ar parādniekiem notiek plānveidā un regulāri. Piezvanot lasītājam – parādniekam vienmēr tiek piedāvāts izmantot USB atmiņas karti vai sistēmu BALSS CD_mp3 vietā, lai turpmāk neveidotos parādi. Pavisam nelielais procents lasītāju ieklausās šajā rekomendācijā un pāriet uz piedāvāto formātu. Cilvēkiem ar redzes problēmām ir salīdzinoši grūtāk mainīt savus paradumus, un viņi ļoti pieturas pie ierastās rutīnas.

Diemžēl, nav retums, ka lasītājs kļūst par parādnieku, aizejot no šīs dzīves. Ja izdodas sakontaktēties ar radniekiem, grāmatas bieži vien tiek atgūtas, taču pretējā gadījumā – norakstītas. 2023. gadā šādu gadījumu ir bijis 8.

Lasītāji parādnieki no reģioniem tiek aicināti sūtīt grāmatas atpakaļ arī pa pastu, izmantojot bezmaksas sūtīšanas iespējas, kas paredzētas cilvēkiem ar redzes traucējumiem.

Ar bibliotēkas krājumu saistītās problēmas un to risinājumi, vajadzības, galvenie secinājumi pārskata periodā

Bibliotēkas lielākā problēma ir telpu nepietiekamība, lai uzglabātu Braila izdevumus. Lai to realizētu, tiek slēgts līgums ar LNB par telpu izmantošanu Silakroga krātuvē. Ja steidzīgāk tiktu pārskatīts Obligātā eksemplāra likums, samazinātos LNERB uzglabājamo izdevumu apjoms un bibliotēkai būtu jā rūpējas tikai par lasītājiem izsniedzamajiem eksemplāriem.

Līdz ar pielāgotās literatūras lasītāju skaita pieaugumu Latvijā, arvien vairāk aktualizējas minētās literatūras apjoma nodrošinājums. Ar pašreizējiem cilvēku un tehnikas resursiem tas nav sasniedzams.

7. Darbs ar bērniem un jauniešiem

Darba ar bērniem un jauniešiem raksturojums un vispārīgie rādītāji

LNERB galvenā mērķauditorija ir Rīgas Strazdumuižas vidusskolas – attīstības centra un pirmskolas audzēkņi, kā arī tuvumā esošo pirmsskolas iestāžu bērni. LNERB Rīgā bērniem nodrošināta brīvpieeja krājumam, bērnu stūrītis, taktilās spēles, iespēja izmantot datoru mācību vajadzībām, drukas, skenēšanas, kopēšanas pakalpojums, interneta pieslēgums un bezvadu internets, abonētās datubāzes, tai skaitā attālinātā pieeja datubāzei “Letonika.lv”, uzziņas un konsultācijas, dažādi pasākumi, “Strazdulēnu skolas” nodarbības un izstādes. Informācija par izstādes saturu tiek sagatavota pielāgotā formātā – Braila rakstā, palielinātā drukā un audio formātā.

Krājuma veidošana bērniem

Lai skolēni varētu aktīvi līdzdarboties lasīšanas procesā, 10 “Bērnu žūrijas 2023” grāmatas tika reproducētas pielāgotā formātā — Braila rakstā, audioformatā un palielinātā drukā, pie tam 9+ kolekcijas grāmatas tika reproducētas audioformatā izlasē “Bērnu, jauniešu un vecāku žūrija 2023 : 9+”.

Bērniem un jauniešiem līdz 9. klasei piedāvātas grāmatas dažādos formātos – parastajā iespiedrakstā, audio un digitālā formātā, palielinātā drukā, Braila rakstā un adaptētas vieglajā valodā. To kopskaits, salīdzinot ar iepriekšējo gadu, palielinājies par 50 vienībām.

Uzziņu darbs, pakalpojumi, prasmju un iemaņu attīstīšana, pasākumi dažādām vecuma grupām

LNERB Rīgā Bērnu stūrītī ir pieejamas dažādas galda spēles, kas veicina bērnu socializēšanos, māca sadarboties un sekot dotajiem spēles noteikumiem, attīsta tādas maņas kā

oža, dzirde, redze un tauste, kā arī veicina loģiku un izpratni par cēloņsakarībām, radošumu un spontanitāti. Veicot uzziņu un informācijas darbu, tiek izmantoti visi bibliotēkā pieejamie resursi - uzziņu krājums, dažādi interneta resursi un abonētās datu bāzes. Vajadzības gadījumā bibliotēkas darbinieces apmāca un konsultē skolēnus informācijas meklēšanā, tādējādi veicinot informācijas ieguves prasmes.

Veiksmīgākās lasīšanas veicināšanas aktivitātes

- **Strazdulēnu skolas nodarbības**

Pārskata periodā turpinājās “Strazdulēnu skolas” nodarbības dažādu vecumu bērniem par dažādām tēmām.

Janvārī - Rīgas Strazdumuižas vidusskolas–attīstības centra 4.–8. klašu audzēkņi, piedalījās nodarbībā **“Barikādes”**. Sēžot ap stilizētu ugunsgrāvu, bērni baudīja siltu tēju un maizītes, ieklausījās bibliotekāru stāstījumā un atmiņās par barikāžu laiku. Savukārt bērni mūs iepriecināja ne tikai ar savām zināšanām par šo tik nozīmīgo laiku Latvijas vēsturē, bet arī ar savām balsīm, dziedot patriotiskas dziesmas.

Februārī nodarbība **“Vispasaules drošāka interneta diena”** notika Rīgas Strazdumuižas vidusskolas–attīstības centra 5.-8.klases audzēkņiem.

Gaidot pavasari, nodarbībā **“Pavasaris nāk!”** Rīgas Juglas PII 1. un 4. grupas bērni noklausījās burtu pasaku no Margaritas Stārastes grāmatas “Saulītes svētki”, apskatīja Rīgas Strazdumuižas vidusskolas–attīstības centra audzēkņu radošo darbu izstādi “Acis darba izbīdās, rokas darba nebīdās”, kā arī iepazinās ar bibliotēkas bērnu stūrīti.

Savukārt nodarbībā **“Lūk, atkal pavasaris!”** PII “Laimes Lācis” grupa “Ķengurēni” kopīgi pārrunājām norises dabā pavasarī – tas atnāk ar putnu dziesmām un tauriņu lidināšanos, tāpēc arī mazajiem ķipariem bija iespēja katram ar aplikācijas papīru izrotāt savu taurenīti. Kad darbs bija padarīts, bērni iepazinās ar bibliotēkā esošajām grāmatām, rotaļlietām un spēlēm. Savukārt nodarbības noslēgumā visi dejoja jautro “Putniņdeju”.

Radošajā darbnīcā **“Lieldienas gaidot”** Rīgas Strazdumuižas vidusskolas – attīstības centra skolēni iepazinās ar Lieldienu svinēšanas tradīcijām un izdarībām, to kāda ir to nozīme, atcerējās ticējumus, tautasdziesmas, mīklas un rotaļas, kā arī iedvesmojās pavasarīgi radošiem darbiņiem. Gaidot svētkus kopīgi tika gatavotas Lieldienu dekorācijas.

Aprīlī digitālajai nedēļai veltītajā nodarbībā **“Es un internets”** Rīgas 154.PII grupas “Skudriņas” bērni noskatījās “Ričijs Rū un internets” 1. sēriju “Vislielākais koks pasaulē”. Pēc filmiņas pārrunājām redzēto un dzirdēto.

Novembrī patriotu nedēļai veltītajā nodarbībā **“Vēstures stunda bibliotēkā”** Rīgas Strazdumuižas vidusskolas–attīstības centra skolēniem saprotamā un vieglā valodā tika

paskaidroti vēsturiskie notikumi kā arī notika kopīga darbošanās veidojot katram savu “Latviju” no krāsainiem dzijas pavedieniem.

Foto: Ieva Jēkabsone

- **Lasām kopā ar suni**

LNERB tika turpināts tikšanās cikls ar kanisterapijas suņiem lasītveicināšanas aktivitātē “Lasām kopā ar suni!” pirmsskolas izglītības iestāžu un sākumskolas audzēkņiem.

Mazie lasītāji, ne tikai klausījās grāmatas lasījumā, bet arī paši lasīja pūkainajiem draugiem priekšā, kā arī radoši darbojās — iepazīna bibliotēkas Bērnu stūrīti un satikās ar grāmatām, stāstīja stāstus, izteica savu viedokli par dzirdēto un lasīto, iepazīna grāmatas Braila rakstā un taktilās grāmatas, darbojās ar dažādām attīstošajām spēlēm.

Lielu prieku bērniem sagādāja iepazīšanās ar suņiem, iespēja tos samīļot, izķemmēt un pabarot tos ar kārumiem.

Nodarbībās tika lasītas grāmatas:

1. Robs Skotons “Runcis Puncis un bibliotēkā nenodotā grāmata”;
2. Džons Klasens “Es gribu atpakaļ savu cepuri!”;
3. Rosio Bonilla “Kas ir mīlestība, mazā Moni?”.

Foto: Ieva Jēkabsone

- **Bērnu, jauniešu un vecāku žūrija**

Pārskata periodā bibliotēka piedalījās LNB lasīšanas veicināšanas programmā “Bērnu, jauniešu un vecāku žūrija 2022” sadarbībā ar Rīgas Strazdumuižas vidusskolas – attīstības centra pedagogiem un skolēniem. Par žūrijas ekspertiem kļuva 36 Rīgas Strazdumuižas vidusskolas – attīstības centra 1., 3.-4., un 5.-8. klases skolēni. Tā kā lielākā daļa skolēnu ir neredzīgi vai vājredzīgi, nodarbībās bibliotēkāres kolekcijas grāmatas lasīja skolēniem priekšā. Lai skolēni varētu aktīvi līdzdarbotos lasīšanas procesā, 10 “Bērnu žūrijas 2022” grāmatas tika reproducētas pielāgotā formātā (Braila rakstā, palielinātā drukā un audioformātā).

Pārskata periodā **LNERB Rīgā** jau sesto gadu piedalījās LNB lasīšanas veicināšanas programmā “Bērnu, jauniešu un vecāku žūrija 2022” sadarbībā ar Rīgas Strazdumuižas vidusskolas – attīstības centra pedagogiem un skolēniem. Par žūrijas ekspertiem kļuva 40 Rīgas Strazdumuižas vidusskolas – attīstības centra 1.-3.klašu un 5.-8. klašu skolēni. Tā kā lielākā daļa skolēnu ir neredzīgi vai vājredzīgi, nodarbībās bibliotēkāres kolekcijas grāmatas lasīja skolēniem priekšā.

Lai skolēni varētu aktīvi līdzdarbotos lasīšanas procesā, 10 Bērnu, jauniešu, vecāku žūrijas - grāmatas tika reproducētas pielāgotā formātā un 9+ kolekcijas grāmatas tika

reproducētas audioformātā izlasē “Bērnu, jauniešu un vecāku žūrija 2022 : 9+”. Izlasē ir 7 grāmatas: Marks Uve Klings “Diena, kad ome salauza internetu”, Toms Dirgēla “Gustavs Salmiņš liek no augšas”, Inese Zandere “Kaķis uz klavierēm”, Ilze Skrastiņa “Lieliskā dzīve bez Zoom”, Žanete Lazdovska “Neatskaties”, Daina Ozoliņa “Pandēmijas detektīvi”, Laura Vinogradova “Tētis un suns”.

Trīs čaklākajiem Bērnu, jauniešu un vecāku žūrijas dalībniekiem bija iespēja doties uz Lielajiem lasīšanas svētkiem Latvijas Nacionālajā bibliotēkā.

Lai bibliotēka varētu turpināt piedalīties Bērnu, jauniešu un vecāku žūrijā, pārskata gadā bibliotēka turpināja reproducēt jaunās kolekcijas (2023) grāmatas pielāgotā formātā.

Audio formātā reproducētas grāmatas:

1. Ruta Svaža "Pelesdēls Gudrinieks"
2. Daina Tabūna "Lasis Stasis un Atlasijas okeāns"
3. Gaja Guna Ekle "Brālis, kas nebija vajadzīgs"
4. Trīnu Lāna "Skeleta Juhana gaitas"
5. Vitalija Maksvīte, Marjus Marcinkevičs "Bete un lidojošā dzimšanas dienas dāvana"
6. Dzintars Tilaks "Zlatas ceļš"
7. Žans Klods Murlevā "Upe, kas tek atpakaļ"
8. Jenija Jēgerfelde "Mana kolosālā dzīve"
9. Virdžīnija Grimaldi "Laiks atkal iedegt zvaigznes"

Palielinātā drukā reproducētas grāmatas:

1. Ruta Svaža "Pelesdēls Gudrinieks"
2. Daina Tabūna "Lasis Stasis un Atlasijas okeāns"
3. Gaja Guna Ekle "Brālis, kas nebija vajadzīgs"
4. Dzintars Tilaks "Zlatas ceļš"
5. Virdžīnija Grimaldi "Laiks atkal iedegt zvaigznes"

Braila rakstā reproducēta grāmata

1. Dzintars Tilaks "Zlatas ceļš"

Bibliotēkas sadarbības tīkls bērnu un jauniešu apkalpošanā, nozīmīgākie partneri, sadarbības vērtējums

LNERB Rīgā ir izveidojusies veiksmīga un regulāra sadarbība ar Rīgas Strazdumuižas vidusskolas – attīstības centra pedagogiem un skolēniem. Šajā izglītības iestādē mācās vājredzīgi un neredzīgi skolēni, kuriem ir iespēja piedalīties dažādos bibliotēkas organizētajos pasākumos – literārajos rītos, grāmatu atvēršanas svētkos bibliotēkā, digitālās pratības un medijpratības stundās. Aktivizējot darbu ar bērniem un jauniešiem, LNERB jau 6 gadus iesaista šīs skolas audzēkņus “Bērnu un jauniešu žūrijas” lasīšanas un vērtēšanas darbā.

Pārskata periodā turpinājās sadarbība ar Rīgas Juglas vidusskolas un Rīgas 154. pirmsskolas izglītības iestādēm, kopīgi organizējot Strazdulēnu skolas nodarbības “Lasām kopā ar suni”. Šajās nodarbībās suns mazina uztraukumu, iedvesmo, nekad bērnu nepārtrauc, turklāt šādā veidā tiek attīstīta arī saskarsmes prasme, mazinātas bailes.

8. Novadpētniecība un tifloloģija

Novadpētniecības un tifloloģijas darba virzieni un pakalpojumi, pārskata perioda prioritātes

LNERB novadpētniecības darbs ir arī cieši saistīts ar tifloloģijas darbu. Tifloloģija ir medicīnisko zināšanu kopums par redzes zuduma un redzes traucējumu cēloņiem, ārstēšanu un profilaksi. Plašākā interpretācijā tifloloģija ietver sevī arī jautājumus par neredzīgo aprūpi, rehabilitāciju un sociālo integrāciju. Paplašinoties bibliotēkas mērķauditorijai, kurā ir personas ar funkcionālo lasītnespēju, bibliotēka papildina krājumu ar informāciju par lasīšanas traucējumiem, tai skaitā disleksiju.

LNERB uzkrāj, apkopo un analizē profesionālo un statistisko informāciju par neredzīgo bibliotēku un neredzīgo organizāciju darbu Latvijā un ārvalstīs.

Ir izstrādāta un tiek veidota bibliotēkas pētniecības datu bāze. LNERB Tifloloģijas sektorā ir veikta mērķtiecīga novadpētniecības un tifloloģijas materiālu atlase digitalizācijai un datu ievadei pētniecības datu bāzē. Veikts zinātniski pētnieciskais darbs par grāmatu reprodukcijas Braila rakstā noteikumiem, kas balstīti uz 70 gadu vecām Braila raksta grāmatniecības tradīcijām, kā rezultātā izdotas “Metodiskās vadlīnijas: Iespieddarbu latviešu valodā reprodukcija Braila rakstā”. Bibliotēkā veikts arī pētnieciskais darbs studiju programmas ietvaros par neredzīgo raksta izstrādātāju Luiju Brailu un apkopoti avoti informācijas ieguvei par šo tēmu Latvijā un pasaulē.

Tifloloģijas sektorā ir apkopota informācija par neredzīgiem zinātniekiem, mūziķiem, rakstniekiem, māksliniekiem, kā arī citiem slaveniem un pazīstamiem cilvēkiem ar redzes traucējumiem, par Latvijas Neredzīgo biedrības vēsturi un darbību, par Latvijas Neredzīgo sporta savienību, kā arī dažādi interesanti fakti. LNERB tiek vākti un sistematizēti materiāli par bibliotēku un tuvējās apkārtnes vēsturi, par novadniekiem ar redzes invaliditāti, tai skaitā arī par bibliotēkas lasītājiem.

Informācija tiek regulāri papildināta ar jauniem un aktuāliem materiāliem.

Novadpētniecības un tifloloģijas krājums

Novadpētniecības un tifloloģijas krājumā ietverti materiāli par ievērojamām personībām Juglas teritorijā un par neredzīgo vai vājredzīgo cilvēku dzīvi, darbību. To izvietojšanai iekārtots bibliotēkas Tifloloģijas sektors.

Tifloloģijas un novadpētniecības sektors, ar savu īpašo krājumu, kas domāts pētniekiem, studentiem un vietējiem novadpētniecības entuziastiem, kur var saņemt padziļinātās uzziņas par attiecīgo krājumu un tā saturu. Tifloloģijas sektorā, tā pastāvēšanas un darbības laikā, tika uzkrāti informatīvie materiāli par dažādām ar neredzīgo un vājredzīgo cilvēku dzīvi saistītām tēmām, kā arī novadpētniecības informācija par Juglas apkaimi, vietu, kuru cilvēki ar redzes traucējumiem ir blīvi apdzīvojuši jau vairākus pēdējos gadu desmitus.

Šie informācijas avoti ir pieejami kā izgriezumi no periodikas un izdrukas no elektroniskiem resursiem, un tie tiek uzglabāti tematiskajās mapēs. 2023. gada vasarā tika pabeigts darbs pie šo vienību metadatu veidošanas ar nolūku izmantot tos bibliogrāfiskās datubāzes veidošanā. Programmatūru šai datubāzei tiek plānots uzsākt 2024. gada jūlijā, un tā nodrošinās tifloloģijas sektora informācijas avotu pārskatāmību elektroniskā vidē, gan bibliotekāru, gan lasītāju ērtībām.

Iegūtais dokumentu klāsts sadalīts pa tematiskām mapēm, īsa informācija ievadīta LNERB Katalogā pie sadaļas “Nepublicēti materiāli”. Izdevumi grāmatu formātā izkārtoti plauktos, atbilstoši UDK noteikumiem.

Bibliotēkas mājaslapā pieejams bibliogrāfisks saraksts par Tifloloģijas sektorā pieejamiem Studiju darbiem. Izveidota foto kolekcija par LNERB ēkām dažādos laika posmos.

Krājums papildināts ar iespieddarbiem, kas atspoguļo Juglas apkārtnes novadpētniecisku vai tifloloģisku informāciju, LNERB darbību vai Latvijas Neredzīgo biedrības aktivitātēm.

Komplektēšana, ietvertu materiālu veidi

Novadpētniecības un tifloloģijas krājumu veido: grāmatas un seriālizdevumi (gan parastajā iespiedrakstā, gan Braila rakstā un palielinātā drukā), audio materiāli, arhīvu

dokumentu izraksti, kopijas no rakstiem periodiskajos izdevumos, studentu izstrādātie pētījumi (kursa, bakalaura un maģistra darbi), npublicētie dokumenti, mutvārdu vēsture, atmiņu pieraksti, bibliotēkas lietotāju personīgo arhīvu materiālu kopijas, fotogrāfijas.

Krājuma organizācija un glabāšana

Krājums ir organizēts pēc nozaru sadalījuma un formāta: grāmatas parastajā iespaidrakstā, audio-materiāli, studiju darbi, fotogrāfijas, tematiskās mapes.

Digitalizācija, digitālie resursi un to veidošana

Krājuma saglabāšanai tiek veikta digitālizācija, skenējot materiālus un veidojot digitālās kolekcijas. Vecie audio-ieraksti tiek restaurēti un pārveidoti digitālā formātā.

LNERB Pētniecības datu bāzes attīstībai pakāpeniskai digitalizācijai un pieejai lasītājiem tiek sagatavoti analītiski raksti. Tie informē par tīfologijas nozari, kas pēta personu ar redzes traucējumiem dzīvi, darbību un iekļaušanos sabiedrībā. Vienlaikus iespējams uzzināt par Braila un citu neredzīgo rakstu veidiem un attīstību.

Krājuma kvalitātes, aktualitātes, attīstības novērtējums

Krājumā esošie iespaiddarbi ir novecojuši tikai fiziski, bet tajos ietvertā informācija vēl joprojām ir aktuāla un noderīga. Tematiskās mapes tiek papildinātas ar pašiem jaunākiem un aktuālākajiem materiāliem atbilstoši mapes satura tematikai.

Krājuma izmantojums

Latviešu valodā iznāk salīdzinoši maz grāmatu par tīfologiju un ar to saistītām zinātnes nozarēm. Bibliotēkas lasītāji izrāda lielu interesi gan par novadu vēsturi, gan jaunāko informāciju, kas saistīta ar neredzīgu cilvēku sociālo integrāciju, vides un valodas pielāgojumiem, kā arī darbu ar bērniem ar dažāda spektra traucējumiem.

Novadpētniecības un tīfologijas darba popularizēšana

2023. gadā LNERB ir notikuši dažādi tīfologijas un novadpētniecības darbu popularizējoši pasākumi un izstādes.

Izstādes

- **“No acīm maz labuma, ja prāts akls”**. Izstādē bija pieejama informācija par dažādām acu slimībām (piemēram, glaukomu, kataraktu), kā arī apkopoti ieteikumi redzes saglabāšanai un uzlabošanai. Izstādes atklāšana apmeklēja Strazdumuižas ciemata vietējie iedzīvotāji.

- **“Suns ir sestā cilvēka izjūta”** (*Frīdrihs Hēbels*). Izstādē pieejami materiāli par suņiem-pavadoņiem un dažāda noderīga informācija suņu saimniekiem. Izstādes galvenie varoņi nevienam cilvēkam neatstāj vienaldzīgu, lai kādai paaudzei tas arī piederētu. Taču šīs izstādes galvenie apmeklētāji ir bijuši jaunāko klašu skolēni, kas apmeklēja Latvijas Neredzīgo

bibliotēku “Lasi ar suni” programmas ietvaros – programmas, kas palīdz bērniem pārvarēt grūtības lasīšanas iemaņu apgūšanā un mazina stresu, publiski uzstājoties.

- Tematiskajā ekspozīcijā oktobrī “**Vellakalps Rutku Tēvs**” bija aplūkojami tēlnieka Visvalža Kurpenika veidotie Rutku Tēva Strazdumuižas skulpturālie attēli. Rutku Tēvs savā laikā piedzima un dzīvoja Strazdumuižā un sarakstījis 10 romānus par Rīgas, Kurzemes hercogistes un Latvijas vēsturi.

Savukārt Visvaldis Kurpeniks ir tēlnieks trešajā paaudzē, kultūrvēsturiska mantojuma saglabāšanas entuziasts un Juglas iedzīvotājs un patriots. Ar viņu tika sarīkotas trīs iedvesmojošas tikšanās: atsevišķi bērniem un pieaugušajiem, kā arī tikšanās ar izstādes atklāšanas apmeklētājiem.

Skulpturālie attēli tika eksponēti telpā uz sienas projicētās filmas “Vella kalpi” fonā, kas neatstāja vienaldzīgu nevienu, kas apmeklēja izstādi.

Foto: Līga Daudzvārde

- Latvijas Neredzīgo sporta savienības šoudaunists Deniss Ovsjaņņikovs uz Angliju, Birmingemu IBSA (International Blind Sports Federation) spēlēm 2023 devās kā līderis un izcīnīja zelta medaļu. Tifloloģijas sektorā bija skatāma izstāde par sportista sasniegumiem.

• Pastāvīgajā Braila raksta grāmatu vēstures ekspozīcijā iespējams izsekot Braila raksta grāmatu izdošanas attīstībai Latvijā. Ekspozīcijā atrodama 1899. gadā iespiestā Augusta Deglava grāmata «Pastarā diena. Stāsts iz tautas dzīves», kas ir pirmā izdotā grāmata latviešu valodā Braila rakstā. Tāpat ekspozīcijā var apskatīt Braila raksta tāfeli un grifeli, kāda neredzīga cilvēka piezīmju kladi, ar roku pārrakstīt iesāktu, bet nepabeigtu grāmatu u.c.

Foto: Ieva Jēkabsone

Pasākumi

• Ekskursijas uz Brīvības pieminekli.

Taktilā Brīvības pieminekļa miniatūra tika atklāta 2022. gada 18. novembrī. Objekts tapis, lai arī cilvēki ar redzes traucējumiem spētu sataustīt un aptvert Brīvības pieminekļa simbolisko nozīmi un skaistumu. Gluži kā Kārļa Zāles radītais Brīvības piemineklis, arī taktilais piemineklis tapis par tautas ziedojumiem.

Ekskursijas 2023. gada maijā un jūnijā bija kā turpinājums 26. aprīlī notikušajam pasākumam “Kārlis Zāle — Brīvības pieminekļa radītājs”, kurā vēsturnieks Ilgvars Hofmanis dalījās savās zināšanās par slaveno tēlnieku.

Foto: Ieva Jēkabsone, Līga Daudzvārde

• “Neredzīgajam Indriķim – 240”

Pirmais latviešu tautības dzejnieks Neredzīgais Indriķis (1783–1828) dzimis Kurzemē, toreizējā Apriķu draudzē, Mazdzērves pagasta Elkulejas mājās. Bērnībā zaudējis redzi, vecākus un uzaudzis radnieku ģimenē. Kaut grāmatu saturu viņš varēja iepazīt tikai klausoties brāļa priekšā lasīšanu, agrā jaunībā jau sācis sacerēt dziesmas. Lielākais apmeklētāju skaits izstādei ir bijis Rakstniecības un mūzikas muzeja speciālistes, mākslas ekspertes Ilonas Miežītes sniegtās lekcijas dienā.

Tā bija literāra pēcpusdiena veltīta pirmajam latviešu dzejniekam. Neredzīgā Indriķa dzīves epizodes, gan jautras, gan brīžiem bēdīgas, kā prezentācijas slaidi tika uzburti klātesošo iztēlē ar lektores neapšaubāmu uzstāšanās talantu un pētnieces dziļo ieinteresētību savā tēmā. Muzeja eksperte Ilona Miežīte ar savu atraktīvo uzstāšanos un saistošo stāstījumu jau no pirmās minūtes piesaistīja visu klausītāju uzmanību.

Pasākumu apmeklēja Strazdumuižas ciemata iedzīvotāji. Vēstures pazinēji Ilgvars un Vilis Hofmaņi, atzinās, ka pat viņi šai pasākumā ir uzzinājuši dažus sev jaunus, interesantus un nezināmus faktus.

Foto: Ieva Jēkabsone

Novadpētniecības un tifloloģijas darba popularizēšanu veic organizētās ekskursijas

• Ekskursijas dalībniekiem - LU Sociālo zinātņu fakultātes maģistrantūras studentiem (septembrī) un Rīgas Stradiņa Universitātes Optometrijas un redzes zinātnes nodaļas studentiem (novembrī) pastāstīts par LNERB Tifloloģijas sektoru un tajā esošo nozares

literatūru (tiflopedagoģiju, tiflopsiholoģiju u.tml.), kā arī par novadpētniecības krājumu un bibliotēkas vēsturi. Demonstrēta tiflotehnika. Pastāstīts par pirmo latviešu tautības dzejnieku Neredzīgo Indriķi, atskaņota viņa dzeja A. Kūlaina lasījumā.

- 9.novembrī bibliotēku apmeklēja VSAC “Rīga” filiāles “Jugla” iemītnieki, lai iepazītos ar Latvijas Neredzīgo bibliotēku un tās darbību. Sanākušie iepazīnās ar Braila raksta grāmatu iespēšanas vēsturi Latvijā un Braila raksta grāmatu ekspozīciju, kā arī izmēģināja dažādas taktilās spēles.

- 11.augustā bibliotēkā viesojās jaunieši no biedrības “Cita Rīga” organizētās dienas nometnes. Jaunieši apmeklēja ne tikai ar bibliotēkas Lasītāju apkalpošanas nodaļu, bet iepazīnās arī ar bibliotēkas Braila raksta nodaļu un Skaņu ierakstu studiju.

Sadarbība novadpētniecības jomā

Bibliotēkas sadarbības tīkls novadpētniecības un tifloloģijas jautājumos ir plašs. Bibliotēka sadarbojas ar citām publiskām bibliotēkām un iestādēm.

- Plaša sadarbība izveidojusies ar Latvijas Neredzīgo biedrību un tās teritoriālajām organizācijām. Neredzīgo biedrības pārstāvji regulāri apmeklē Tifloloģijas kabinetu un izmantoja tematiskās mapes informācijas meklēšanai un izpētei.
- Bibliotēka īstenojusi veiksmīgu sadarbību arī ar novadniekiem, kuri pārstāv dažādas darbības jomas. Bibliotēka regulāri organizē izstādes, kurās iespējams apskatīt novadnieku radošo veikumu. Piemēram:
 - Izstādē “Juglas atspulgi” bija apskatāmi Valsts sociālās aprūpes centra “Rīga” filiāles “Jugla” rokdarbu un keramikas pulciņa dalībnieku darbi.
 - Izstādē “Ziema – mīlestības pieskāriens” apskatāmi Tatjanas Čumakovas adījumi. 1996. gadā Tatjana sāka dzīvot VSAC “Rīga” filiālē “Jugla”, kur dzīvo arī pašlaik.

9. Projekti

Tabula Nr.18 "Projektu apkopojums"

Projekta nosaukums	Finansētājs	Finansējuma apjoms	Projekta apraksts (t. sk. īstenošanas laika periods, rezultāti, īss kopsavilkums)
LATVIEŠU TAUTAS PASAKAS "EŽA KAŽOCIŅŠ" TULKOŠANA UN IZDOŠANA ZĪMJU VALODĀ	VKKF	5000,00	Projekts tika realizēts sadarbībā ar Latvijas Nedzirdīgo savienību un tās ekspertiem. Tā ilgtermiņa mērķis ir attīstīt drukāto grāmatu zīmju valodā piedāvājumu un nodrošināt tām brīvu, bezmaksas pieeju visiem interesentiem Latvijā, izmantojot Latvijas Neredzīgo bibliotēkas un citu bibliotēku, kā arī organizāciju pakalpojumus. Tādā veidā tiks nodrošināta grāmatu zīmju valodā pieejamība, izpildot Konvencijas par personu ar invaliditāti tiesībām 9. panta f) punkta nosacījumus informācijas pieejamībā. Projekts tika īstenots 04.09.2023 — 31.10.2023. Projekta rezultātā grāmata "Eža kažociņš zīmju valodā" izdota 100 eks., kas ir pieejamas Latvijas Neredzīgo bibliotēkā, kā arī izplatītas sadarbības organizācijām, t.sk., Latvijas Nedzirdīgo savienībai un Vieglās Valodas aģentūrai. Grāmata elektroniskā formātā pieejama arī Latvijas Neredzīgo bibliotēkas un Latvijas Nedzirdīgo savienības mājaslapās, tādā veidā to var lietot ne tikai attālinātie lasītāji Latvijā, bet arī lasītāji ārpus valsts. Digitālo grāmatu interesenti paši var lejupielādēt un lietot.

Projekta “LATVIEŠU TAUTAS PASAKAS “EŽA KAŽOCIŅŠ” TULKOŠANA UN IZDOŠANA ZĪMJU VALODĀ” apraksts.

Nedzirdīgo sabiedrībā saskarsme notiek zīmju valodā, savukārt vārdzirdīgo sabiedrībā var sazināties bilingvāli: zīmju un verbālajā valodā vienlaikus. Tomēr cilvēkiem ar dzirdes traucējumiem verbālās valodas uztveres līmeņi var būt dažādi. Viens spēj nolasīt no lūpām, bet citam tas sagādā ļoti lielas grūtības. Tas pats ir ar rakstīto tekstu: viens izlasīto tekstu var izlasīt, pateikt un izprast, savukārt cits nevar pat teikumu izlasīt. Īpaši aktuāli tas ir bērniem, kad viņi vēl mācās uztvert ne tikai apkārtējo pasauli un saziņu, bet arī rakstīto vārdu.

Nedzirdīgo zīmju valoda ir īpaša saziņas sistēma, kam raksturīga noteikta leksika un gramatiskā uzbūve. Tā cilvēkam ar dzirdes traucējumiem ir pirmā valoda, kurā viņš iemācās komunicēt, savukārt drukātā vārda lasīšana/rakstīšana viņam ir jau otrā valoda. Tomēr drukātais teksts ir ļoti liela sadzīves komunikācijas daļa, ko jāattīsta, bagātinot vārdu krājumu un izpratni par to. Vislabāk to izdarīt palīdz drukātās grāmatas.

Lai veicinātu ātrāku šo abu valodu apgušanu un apvienošanu ir jāizdod grāmatas, kurās tekstus var lasīt bilingvāli: zīmju valodā un rakstu formātā. Turklāt grāmatai jābūt rakstītai vieglajā valodā, ko mērķauditorijai ir vieglāk saprast. Šādas grāmatas zīmju valodā palīdzēs lasītājiem attīstīt arī monoloģisko rakstu runu, kas īpaši svarīga ir bērna vecumā.

Diemžēl šādas grāmatas Latvijā nav plaši pieejamas, jo ir tikai pāris izdevumu nelielā metienā, tāpēc nespēj apmierināt pieprasījumu. Turklāt jau izdotās grāmatas nav pieejamas bibliotēkās un tās nevar nopirkt veikalos, tāpēc nav pieejamas plašam cilvēku lokam.

Lai šo plaisu mazinātu bija nepieciešams sākt izdot drukātas grāmatas zīmju valodā.

Projekts tika realizēts 04.09.2023 — 31.10.2023 sadarbībā ar Latvijas Nedzirdīgo savienību un tās ekspertiem. Tā ilgtermiņa mērķis ir attīstīt drukāto grāmatu zīmju valodā piedāvājumu un nodrošināt tām brīvu, bezmaksas pieeju visiem interesentiem Latvijā, izmantojot Latvijas Neredzīgo bibliotēkas un citu bibliotēku, kā arī organizāciju pakalpojumus. Tādā veidā tiks nodrošināta grāmatu zīmju valodā pieejamība, izpildot Konvencijas par personu ar invaliditāti tiesībām 9. panta f) punkta nosacījumus informācijas pieejamībā. Grāmatas zīmju valodā būs pieejamas gan bērniem, gan viņu vecākiem, skolotājiem un ikvienam interesentam.

Projekta īstermiņa mērķis bija iztulkot un izdot zīmju valodā latviešu tautas pasaku “Eža kažociņš”, ko 2022. gadā Latvijas Neredzīgo bibliotēka tulkojusi vieglajā valodā un ir šīs grāmatas autortiesību turētāja.

Projekta mērķu sasniegšanai tika izpildīti šādi uzdevumi:

- adaptēti pasakas teksti latviešu zīmju valodā;
- veidotas fotogrāfijas ar attiecīgā vārda atspoguļojumu zīmju valodā cilvēka izpildījumā;
- veidotas papildus ilustrācijas vārda vai notikuma labākai raksturošanai;
- izstrādāts grāmatas makets un apstiprināts pie zīmju valodas konsultanta;
- izdrukāta un iesieta grāmata 100 eksemplāros;
- grāmata iekļauta Latvijas Neredzīgo bibliotēkas un Latvijas Nacionālās bibliotēkas (kā obligātais eksemplārs) krājumā, kā arī izplatīta pēc pieprasījuma publiskajās bibliotēkās, NVO un citās institūcijās, t.sk. Latvijas Nedzirdīgo savienībā.

Foto: Ieva Jēkabsone

10. Publicitāte

Bibliotēkas tēla veidošana, publicitāte, sabiedrības informēšana par bibliotēkas funkcijām, pakalpojumiem

LNerB aktīvi un mērķtiecīgi strādā pie sava tēla veidošanas. Bibliotēkas tēls spēj ietekmēt gan bibliotēkas apmeklētāju daudzumu un pakalpojumu attīstību kopumā, tāpēc tiek pievērsta uzmanība gan publicitātei, gan profesionālai klientu apkalpošanai klātienē un attālināti, pakalpojumu daudzveidībai un mūsdienīgumam, pasākumiem u.c.

Bibliotēkas tīmekļvietnē - <https://neredzigobiblioteka.lv/> atrodama pamatinformācija par bibliotēku un tās sniegtajiem pakalpojumiem, jaunākā informācija par pasākumiem bibliotēkā Rīgā, pielāgotās literatūras jaunieguvumiem un cita aktuālā informācija.

Tabula Nr.19 "Ieraksti bibliotēkas tīmekļvietnē"

Tīmekļvietnes sadaļa	Jaunieguvumi	Pasākumi	Digitālā bibliotēka	Galerija
Ieraksti 2023. gadā	120	84	7	63

Bibliotēkā aktīvi darbojas savos sociālo tīklu kontos. Sociālajos tīklos bibliotēka dalās ar aktualitātēm bibliotēkas dzīvē, popularizē savu krājumu un pakalpojumus, kā arī dalās ar jaunāko informāciju literatūras un bibliotēku jomā.

Pārskata gadā bibliotēka turpināja savā YouTube kontā publicēt grāmatas, kurām beigušās autortiesības. 2023. gadā publicētas grāmatas:

- Jēkabs Janševskis "Līgava"
- Jēkabs Janševskis "Bandavā"
- Jēkabs Janševskis "Dzimtene"

2023. gadā visvairāk *skatījumu* ir Rūdolfā Blaumaņas novelēm - "Raudupiete" (3712 skatījumi), "Salna pavasarī" (2549), "Velniņi" (2369). Analītikas dati liecina, ka iespēju noklausīties Rūdolfā Blaumaņa stāstus un noveles aktīvi izmanto izglītības iestāžu audzēkņi.

Salīdzinot ar 2022. gadu YouTube skatījumu skaits pieaudzis par 10% (121226), savukārt par 17% palielinājies video skatījumu ilgums.

Reizi mēnesī bibliotēka izdot informatīvo avīzīti "Bazūne", kas pieejama Braila rakstā, palielinātā drukā un elektroniski bibliotēkas tīmekļvietnē (<https://neredzigobiblioteka.lv/bazune/>), kā arī audioformātā audiožurnālā "Doma".

Bibliotēka izdod informatīvo izdevumu "Gaisma". Tajā atrodama informācija par jaunieguvumiem bibliotēkas krājumā. Izdevums pieejams Braila rakstā, palielinātā drukā, kā

arī elektroniski un audio formātā bibliotēkas tīmekļvietnes sadaļā “Digitālā bibliotēka” (<https://neredzigobiblioteka.lv/gaisma-2/>).

Bibliotēkas informācija tīmeklī:

- bibliotēkas tīmekļa vietne: <https://neredzigobiblioteka.lv/>
- sistēma BALSS: <https://balss.neredzigobiblioteka.lv/>
- sociālie tīkli:

<https://www.facebook.com/LNerB/>

<https://twitter.com/LNerB>

<https://www.youtube.com/@LatvijasNeredzigobiblioteka>

<https://draugiem.lv/neredzigobiblioteka.lv>

Veiksmīgākie bibliotēku popularizējošie pasākumi

- Plašu interesi un ievērību guvis pasākumu cikls “Kafijas pauze”. To iespējams apmeklēt ne tikai klātienē bibliotēkā, bet arī sekot līdzi tiešraidē bibliotēkas YouTube kanālā, kur pēc pasākuma pieejams arī tā ieraksts.

Pārskata gadā notika trīs pasākumi ciklā “Kafijas pauze”

1. “KAFIJAS PAUZE ar Dr. Uģi Nasteviču”

2023. gada 15. martā bibliotēkā Rīgā notika grāmatas “Japāņu dzeja” atvēršanas svētki. Grāmatā publicēto dzeju no japāņu valodas tulkojis un atdzejojis Dr. Uģis Nastevičs.

Pasākuma ieraksts:

<https://www.youtube.com/live/xxTYOWrS0d0?si=PMOb817JiOeIY0P6>

Foto: Ieva Jēkabsone

2. “KAFIJAS PAUZE ar profesoru A. Danilānu”

2023. gada 11. septembrī, lai popularizētu veselīgu uzturu un dzīvesveidu, Latvijas Neredzīgo bibliotēkā viesojās profesors Anatolijs Danilāns.

Pasākuma ieraksts: https://www.youtube.com/live/RhSt7C_TGEI?si=MTHp9Ehd-e3Z5Q8j

Foto: Ieva Jēkabsone

3. “KAFIJAS PAUZE ar Noru Ikstenu”

Noslēdzot Latvijas 105. jubileju, Latvijas Neredzīgo bibliotēka Braila rakstā reproducējusi Noras Ikstenas grāmatu “Mātes piens”. 2023. gada 22. novembrī uz grāmatas atvēršanas svētkiem “KAFIJAS PAUZE ar Noru Ikstenu” bija ieradusies arī grāmatas autore.

Pasākuma ieraksts:

https://www.youtube.com/live/UsycuZc2ZvU?si=SzLoeOdjW6W_-IP

Foto: Ieva Jēkabsone

- “Punctum festivāla 2023” ietvaros Latvijas Neredzīgo bibliotēkā notika biblioterapijas nodarbība kopā ar rakstnieku Osvaldu Zebri un mākslas terapeiti Lību Bērziņu.

Foto: Ieva Jēkabsone

- 14. decembrī bibliotēkā notika tikšanās ar ābeču kolekcionāru Juri Cibuļi, kurš sniedza un izziņošu prezentāciju “Pasaules tautas, to valodas un ābeces”. J. Cibuļs pastāstīja par savu aizraušanos, atklāja daudz interesantu faktu par dažādām pasaules tautu valodām un to īpatnībām. Novembrī un decembrī bibliotēkas apmeklētājiem bija iespēja semināru telpā skatīt Jura Cibuļa ābeču kolekcijas izstādi “Pasaules tautu ābeces”.

Foto: Ieva Jēkabsone

- 16. martā neierasti lielu cilvēku auditoriju (54 cilvēki) sapulcēja ārsta kardiologa profesora Andra Ērgļa lekcija par sirds veselību. Zināšanas par veselīgo dzīvesveidu ir neatsverama bagātība, ko pierāda šīs lekcijas popularitāte. Bet zināšanas, kuras pasniedz sabiedrībā tik atpazīstama un atraktīva personība, tiek vērtētas ļoti atzinīgi.

Foto: Ieva Jēkabsone

11. Sadarbības tīkla raksturojums

LNERB izveidojies daudzpusīgs sadarbības partneru loks:

Latvijas Republikas Kultūras ministrija

- LNERB izvirzīto stratēģisko mērķu sasniegšanā būtiska ir tās dibinātāja, LR Kultūras ministrijas, ieinteresētība, morālais un finansiālais atbalsts.

Latvijas Nacionālā bibliotēka

- Grāmatu, periodisko izdevumu dāvinājumi; jaunākā informācija par bibliotēku darba norisēm, Latvijas lielākais bibliotēkas elektroniskais katalogs un analītikas datu bāze, SBA pakalpojumu nodrošinājums, grāmatu krātuves Silakrogā izmantošana;
- LNB Bibliotēku attīstības centrs: Profesionālā informācija, konsultatīvais atbalsts par aktuāliem jautājumiem bibliotēku nozarē, semināri, informācijas aprites nodrošināšana.
- LNB Kompetenču attīstības centrs Apmācību kursi bibliotēku darbiniekiem.
- LNB Bērnu literatūras centrs: Semināri, kursi, konsultācijas darbā ar bērniem.

- Latvijas Bibliotekāru biedrība: dalība Latvijas Bibliotēku festivālā 2023, Latvijas bibliotekāru 14. kongresā “Svinam kopā! LBB 100”.

VKKF

- Finansiāls atbalsts projektu konkursos.

Pašvaldību publiskās bibliotēkas -

- Balvu un Cēsu novada, Daugavpils, Jelgavas, Liepājas, Rēzeknes un Ventspils valstspilsētu pašvaldību galvenās bibliotēkas, ar kurām noslēgti Deleģēšanas līgumi par atsevišķu valsts pārvaldes uzdevumu veikšanu.
- Sadarbība SBA jomā, nodrošinot pielāgotās literatūras kopas. 2023. gadā SBA kārtā pielāgotā literatūra tika nodrošināta 30 publiskajām bibliotēkām: Aizkraukles PB, Alūksnes PB, Bauskas CB, Birzgale PB, Dobeles NCB, Gulbenes NB, Jēkabpils NB, Jelgavas PB, Jūrmalas CB, Krāslavas CB, Kuldīgas CB, Limbažu GB, Lodes pagasta b-ka, Madlienas pagasta b-ka, Madonas NB, Mazsalacas PB, Ogres CB, Pļaviņu NB, Salacgrīvas NB, Saldus PB, Salaspils NB, Siguldas NB, Skrīveru A. Upīša b-ka, Smiltenes NB, Tukuma GB, Valkas NCB, Valmieras IB, Ventspils GB, Ventspils Medicīnas b-ka, Viesītes b-ka, Viļķenes b-ka.

Pielāgotās literatūras bibliotēkas

- Pielāgotās literatūras bibliotēka (Balvi), Cēsu pilsētas Valdemāra bibliotēka, Čiekuru bibliotēka (Daugavpils), Jelgavas pilsētas bibliotēkas pakalpojumu sniegšanas vieta, Jelgavas pilsētas bibliotēka, Dienvidrietumu bibliotēka (Liepāja), Rēzeknes Pielāgotās literatūras bibliotēka-informācijas centrs, Gāliņciema bibliotēka (Ventspils).

Sociālās aprūpes iestādes, NVO, izglītības iestādes -

- Nodrošināta pielāgoto informācijas resursu pieejamība visā Latvijā izveidotajos 64 ĀAP.
- Aknīstes VSAC, Allaži SAC, Ābeles, Dzelzava, Dzimtene, Dzintara melodija, Dzīves ābece, Ezerkrasti, Ezerkrasti 2, Ērgļi, Gaiļezers, Gaismiņas, Gauja, Gobas Apartamenti, Gulbenes DAC, Hospiss-sabiedriskā labuma organizācija, Iecava, Jugla, Jūrmalas VSPC, Kalnciems, Ķekava, Ķīši, Laipa, Mēmele, Lauciene, Liepa, Limbažu NSP, Līgatne, Madliena, Mālpils, Mārciena, Mežciems, Ogre, Pārdaugava, Pērle, Pēterupe, Pļaviņas, Pļavnieki, Priedāji, RASA, Rauda, Rauna, Redzi mani-biedrība, Rīga, Ropaži, Rūja, Rūjiena, Saldus medicīnas centra atbalsta fonds, Saulkrasti, Saullēkts, Seda, Senior Babīte, Senior Jūrmala, Sloka, Stella Maris, Teika, Tērvete, Valka, VIGOR-biedrība, Zemgale, Ziedugravas, Rīgas Strazdu muižas vidusskola- attīstības centrs, Rīgas Strazdumuižas vidusskolas – attīstības centra pirmsskolas grupa.

VSAC “Rīga” filiāle “Jugla” –

- izdrukas Braila rakstā un palielinātā drukā;

- radošo darbu izstādes “Juglas atspulgi” atklāšana;
- Tatjanas Čumakovas adījumu izstādes “Ziema – mīlestības pieskāriens” atklāšana.

Strazdumuižas vidusskola – attīstības centrs –

- lasītveicināšanas programma “Bērnu, jauniešu un vecāku žūrija 2022, 2023”;
- “Strazdulēnu skolas” nodarbības “Lūk, atkal pavasaris!”;
- “Strazdulēnu skolas” radošās darbnīcas “Lieldienas gaidot”;
- “Strazdulēnu skolas” nodarbība “Lasām kopā ar suni”;
- priekšā lasīšana patversmes “Labās Mājas” dzīvniekiem;
- nodarbība “Pasaules preses brīvības diena - 3. maijs”;
- koncerts “Pavasariņi ir siltas debesis...”;
- Zanes Bajāres radošo darbu izstādes “Zanes raibais gads” atklāšana;
- muzikāla pēcpusdiena “Tie ir vārdi no manas tautas”;
- koncerts “Ziemassvētki sabraukuši”.

Rīgas Juglas PII –

- “Strazdulēnu skolas” nodarbības “Lūk, atkal pavasaris!”;
- “Strazdulēnu skolas” nodarbība “Lasām kopā ar suni”.

Rīgas 154.PII grupa “Margrietiņas” –

- Strazdulēnu skolas nodarbība “Lasām kopā ar suni”.

Rīgas 154.PII grupu “Skudriņas” –

- “Strazdulēnu skolas” nodarbība “Es un internets” veltīta digitālajai nedēļai;
- “Strazdulēnu skolas” nodarbība “Lasām kopā ar suni”.

PII “Laimis Lācis” grupa “Kengurēni” –

- “Strazdulēnu skolas” radošā nodarbība “Lūk, atkal pavasaris!”

Strazdumuižas dienas centrs –

- Taktilā objekta «Brīvības piemineklis neredzīgiem cilvēkiem» Brīvības laukumā apmeklējums – pavasara un vasaras brauciens.

Dzīvnieku patversme “Labās Mājas” –

- priekšā lasīšana patversmes dzīvniekiem;
- makulatūras nodošana patversmes vajadzībām.

Biedrība SOCINTEGRA

- bibliotēkas sadarbības partneris pielāgotās informācijas pieejamībai pilsētvidē (konsultatīvajā darbā par pierakstiem Braila rakstā, kā arī par digitālajām ilustrācijām).

Servisa suņu biedrību TEODORS

- Aktivitāte „Lasām kopā ar suni”

Invalidu un viņu draugu apvienību «Apeirons»

Vieglās Valodas aģentūra

- sadarbība par grāmatu vieglajā valodā reprodukciju Braila rakstā un palielinātā drukā, semināri.

Pārrobežu sadarbība, starptautiskā sadarbība

- 2020. gada sākumā Latvijas Neredzīgo bibliotēka iestājās Pasaules Intelektuālā īpašuma organizācijas (WIPO — World Intellectual Property Organization) izveidotajā Pieejamu grāmatu konsorciijā (ABC — Accessible Books Consortium), kas dod iespēju starptautiski apmainīties ar pielāgoto informāciju dažādos elektroniskos formātos.

Lai nodrošinātu efektīvu informācijas apmaiņu, ABC ir izstrādājis globālo grāmatu servisu — platformu, kas ietver kopīgu pielāgoto resursu katalogu.

12. Metodiskais un konsultatīvais darbs

Situācijas apraksts, kopaina, metodiskā un konsultatīvā darba prioritātes pārskata periodā

LNERB veic divējādas - publiskās un speciālās bibliotēkas funkcijas. Tā ir lielākais pielāgotās literatūras resursu nodrošinātājs un atbalsta centrs publiskajām bibliotēkām darbā ar pielāgotās literatūras lietotājiem. Līdz 2023.gada 1.jūlijam, kad tika veikta LNERB reorganizācija, tā darbojās kā metodiskais un konsultatīvais centrs 7 filiālbibliotēkām Balvos, Cēsīs, Daugavpilī, Jelgavā, Liepājā, Rēzeknē un Ventspilī. Pēc reorganizācijas LNERB turpina veikt funkcionālo vadību pielāgotās literatūras bibliotēkām, kuras ir pašvaldību galveno publisko bibliotēku struktūrvienības. Metodisko darbu organizē un vada Metodikas nodaļa sadarbībā ar LNERB speciālistiem.

Saistībā ar reorganizāciju ir noslēgti **Deleģēšanas līgumi** ar valstspilsētu un novadu pašvaldībām par atsevišķu valsts pārvaldes uzdevumu veikšanu, kas LNERB uzliek par pienākumu:

- izvērtēt pašvaldību publisko bibliotēku iesniegto pārskatu/atskaišu rezultātīvo un finanšu rādītāju izpildi un analīzi;
- sniegt metodisko un konsultatīvo atbalstu pašvaldību publiskajām bibliotēkām lietotāju ar redzes traucējumiem un funkcionālo lasītnespēju apkalpošanā.

LNERB ir atbildīga par pielāgotās literatūras resursu kvalitatīvu un kvantitatīvu nodrošinājumu visā Latvijā, uzrauga to apriti pašvaldību publiskajās bibliotēkās, ar kurām ir noslēgtas Vienošanās par sadarbību, izmantojot SBA pakalpojumu, veic atbalstu un konsultācijas pašvaldību publisko bibliotēku darbiniekiem. Turpinot izglītošanas procesus par

pielāgotās literatūras resursu pieejamību un darbu ar tiešo mērķauditoriju, LNerB organizē informatīvos seminārus, kā arī piedalās publisko bibliotēku Metodiskajās dienās. Pārskata gadā LNerB ir apmeklējusi Aizkraukles novada centrālo bibliotēku, Ogres Centrālo bibliotēku, Cēsu Centrālo bibliotēku, Jelgavas pilsētas bibliotēku, Rēzeknes Centrālo bibliotēku metodiskajās dienās - semināros un piedalījusies ar prezentāciju „Pielāgotās literatūras un citu pakalpojumu pieejamība cilvēkiem ar redzes traucējumiem un citām lasīšanas grūtībām, Latvijas Neredzīgo bibliotēkas e-kataloga un lejupielādes sistēmas BALSS izmantošana”, dalījās ar pieredzi par LNerB pakalpojumu attīstīšanu un uzlabošanu cilvēkiem ar redzes problēmām. par dažādām sistēmām.

Lūk, viena no atsauksmēm, kuru saņēmām pēc noorganizētā semināra Ogres Centrālās bibliotēkas darbiniekiem.

"Visu savu kolēģu vārdā, vēlreiz sūtu vissirsnīgākos Paldies par sarūpēto semināra programmu Ogres novada bibliotekāriem!

Gan mājupceļā kad visiem vēl gribējās klusi pārdomāt dzirdēto, gan piektdien un sestdien vēl saņēmu paldies vārdus no semināra dalībniekiem.

Jūs visi bijāt no sirds centušies un dāvājāt mums emocionāli piesātinātu, pieredzi bagātinošu un vērtīgu dienu gan ļaujot “iekāpt otra kurpēs”, gan parādot savu darbu un atgādinot mums katram cik daudz patiesībā mums ir dots un kāda vērtība ir drauga,/kolēģa,/tuva cilvēka plecam mums līdzās."

Pamatojoties uz Ministru kabineta rīkojumu Nr.311 “Par konceptuālo ziņojumu “Par bibliotēku nozares politikas īstenošanas pilnveides pasākumiem”, LNerB sniedz metodisku atbalstu un konsultācijas ikvienai bibliotēkai par pielāgoto resursu izmantošanu. Īstenojot noteiktās funkcijas, Latvijas Neredzīgo bibliotēka atbilstoši tās kompetencei ir izstrādājusi metodiskos norādījumus – LNerB informācijas sistēmas “Krājuma uzskaites un lasītāju apkalpošanas programma” un e-kataloga lietošanas ROKASGRĀMATA. Bibliotēka veic atsevišķus specifiskus uzdevumus, kas nav raksturīgi citām publiskajām bibliotēkām, tostarp izstrādājusi metodiskās vadlīnijas Braila pieraksta kvalitatīvai izmantošanai, ievērojot starptautiski noteiktos Braila punktu tehniskos standartus, un sekmējusi atbilstošu pieraksta lietojumu Latvijā. Izstrādātās metodiskās vadlīnijas izplatītas visām organizācijām, kas pielāgo tekstus Braila rakstā, tādējādi nodrošinot vienotu pieeju Braila raksta izmantošanā.

Bibliotēkas sniegtais metodiskais un konsultatīvais atbalsts, īstenotie profesionālās pilnveides un pieredzes apmaiņas pasākumi

Tabula Nr.20 "Pieredzes apmaiņas pasākumi"

N.p. k.	Norises laiks	Norises vieta	Organizētājs	Pasākuma nosaukums, galvenās tēmas	Dalībnieku skaits	Stundu skaits
1.	15.05.2023	Vieglās Valodas aģentūra	LNERB	Pieredzes apmaiņas tikšanās "Vieglā valoda bibliotēku plauktos"	35	2
2.	30.03.2023	Ogres CB	Ogres CB	Latvijas Neredzīgo bibliotēka lielākais pielāgotās literatūras resursu un atbalsta centrs Latvijā	30	3
3.	26.09.2023	Cēsu Centrālā bibliotēka	Cēsu CB	Pielāgotās literatūras un citu pakalpojumu pieejamība cilvēkiem ar redzes traucējumiem un citādām lasīšanas grūtībā. LNERB e-kataloga un lejupielādes sistēmas BALSS izmantošana	30	2
4.	01.11.2023	Jelgavas pilsētas bibliotēka	Jelgavas pilsētas bibliotēka	Pielāgotās literatūras un citu pakalpojumu pieejamība cilvēkiem ar redzes traucējumiem un citādām lasīšanas grūtībā. LNERB e-kataloga un lejupielādes sistēmas BALSS izmantošana.	30	2
5.	30.11.2023	LNERB	LNERB	Ogres reģiona bibliotēku darbinieku seminārs	30	5
6.	07.12.2023	Rēzeknes Centrālā bibliotēka	Rēzeknes CB	Pielāgotās literatūras un citu pakalpojumu pieejamība cilvēkiem ar redzes traucējumiem un citādām lasīšanas grūtībā. LNERB e-kataloga un lejupielādes sistēmas BALSS izmantošana.	5	2

Aizvadītā gada galvenie uzdevumi metodiskajā darbā – konsultācijas un praktiska palīdzība sistēmas BALSS izmantošanā, atbalsts pielāgotās literatūras un citu pakalpojumu nodrošināšanā gan pašvaldību publiskajām bibliotēkām, gan sociālās aprūpes iestādēm. Metodikas nodaļa veic ceturkšņu statistisko rādītāju analīzi, sagatavo LNERB gada publisko pārskatu, nodrošina LNERB rezultatīvo rādītāju informācijas apkopojumu un iesniedz Kultūras ministrijai, sniedz ziņas par LNERB Vadības ziņojumam par KM paveikto 2022.gadā, sniedz pārskatu par bibliotēkas funkciju izpildi Valsts informācijas sistēmā “Latvijas digitālā kultūras karte”.

Metodikas nodaļa sniedza regulāras konsultācijas filiālbibliotēkām, izmantojot e-pasta un telefonsarunu starpniecību. Ātrai saziņai un informācijas apmaiņai ar filiālēm tika izmantota *Whatsapp* grupa – LNERBibliotēkas. Lai uzlabotu darbu informācijas jomā ar filiālēm, bibliotēkā darbojas failu un dokumentu tiešsaistes apmaiņas sistēma, mākoņpakalpojums - www.cloud.neredzigobiblioteka.lv, kas pieejams filiālbibliotēku darbiniekiem (līdz 01.07.2023.). Atbalsts metodiskajā darbā saņemts no LNB Bibliotēku attīstības centra - konsultācijas dažādos ar krājumu saistītos jautājumos, par bibliotēku statistiku, par datu ievadišanu LDKK.

Metodikas nodaļas vadītāja veicina un koordinē bibliotēkas darbinieku profesionālo tālākizglītību. Profesionālās informācijas ieguvei vērtīgs ir portāls www.biblioteka.lv, kas veido vienotu informācijas telpu starp bibliotēkām. LNERB darbinieki pārskata periodā aktīvi papildināja savas profesionālās zināšanas un prasmes, piedaloties gan klātienē, gan attālinātos profesionālās pilnveides pasākumos. Pārskata periodā LNERB darbinieki ir apmeklējuši 41 profesionālās pilnveides pasākumus, kurus organizēja LNB Bibliotēku attīstības centrs, KISC, Datu valsts inspekcija, Jaunatnes starptautisko programmu aģentūra un citi sadarbības partneri (Skatīt: Pielikums Nr.1).

• Pieredzes apmaiņa Zviedrijā par vieglās valodas grāmatu apriti un nodrošinājumu

Sadarbībā ar Vieglās valodas aģentūru, radot iespēju iepazīt vieglās valodas grāmatu apriti un nodrošinājumu Zviedrijas bibliotēkās pieredzes braucienā piedalījās Braila raksta nodaļas vadītāja. Tā bija lieliska iespēja iepazīties un tikties ar bibliotēkas darbiniekiem Stokholmas pilsētas Hornullas bibliotēkā, kā arī Vieglās valodas ekspertiem, Zviedrijas Pielāgoto mediju aģentūras (MTM) struktūrvienību laikraksta “8 lappuses” (8 Sidor/8 Pages) redaktoriem un žurnālistiem, ar Zviedrijas Nacionālās asociācijas cilvēkiem ar intelektuālās attīstības traucējumiem vadītāju, ar Eiropas Invaliditātes foruma valdes locekļiem no Latvijas (SUSTENTO — Gunta Anča), Igaunijas (The Estonian Chamber of Disabled People priekšsēdētājs Meelis Joost), Lietuvas (The Lithuanian Disability Organizations Forum (LNF)

vadītāja Dovilē Juodkaitē) un Slovākijas, ar “Radio Zviedrija” (Sveriges Radio/Radio Sweden) raidījuma “Radio ziņas vieglajā valodā” vadītāju un producentu. Ieskatoties grāmatās un uz klausot bibliotekārus, kā arī pārējos tikšanās dalībniekus, nākas secināt, ka Zviedrijā grāmatu vieglajā valodā ir daudz, taču tās rakstītas neievērojot kādus konkrētus vieglās valodas kritērijus. Katra izdevniecība tulkojusi jeb adaptējusi grāmatas vieglajā valodā tā, kā uzskatījusi par pareizu. Vieni teikumus rakstījuši vienlaidus, citi – ievērojot principu: katrs teikums, savā rindā kā tas ir Latvijā. Tas izveidojies tāpēc, ka Zviedrijā nav konkrētas iestādes, kura uzrauga grāmatu adaptāciju vieglajā valodā.

•Seminārs „Vieglā valoda bibliotēkas plauktos”

Maijā - vieglās valodas mēnesī, lai popularizētu vieglo valodu Latvijā, kā arī akcentētu vieglās valodas plašās izmantošanas iespējas, LNERB kopā ar Vieglās Valodas aģentūru rīkoja bibliotēkāju pieredzes apmaiņas tikšanos «Vieglā valoda bibliotēkas plauktos». To apmeklēt tika aicināti publisko un skolu bibliotēku vadītāji un bibliotekāri, kuri ieinteresēti lasītāju apkalpošanā, kam nepieciešamas grāmatas vieglajā valodā. Tikšanās notika Vieglās Valodas aģentūras telpās Rīgā Elizabetes ielā 57 — 14. Pasākuma mērķis bija informēt bibliotekārus un bibliotēku lietotājus par vieglās valodas nozīmību, tās plašo mērķauditoriju, kā arī dalīties Zviedrijas pieredzē par vieglās valodas grāmatu pieejamību - novietojumu bibliotēkas plauktos, lai tās būtu pieejamas pēc iespējas lielākam lasītāju lokam.

No 16. līdz 20. oktobrim visā Latvijā jau 11. reizi notiek Karjeras nedēļa. Latvijas Neredzīgo bibliotēkā ieradās skolēni no Rīgas Strazdumuižas vidusskolas-attīstības centra, lai uzzinātu vairāk par bibliotekāra profesiju, iepazītos ar bibliotēkas darba aizkulisēm un pārliecinātos, vai bibliotekāru darbs tiešām ir tik aizraujošs, kā to attēlo seriālā “Bibliotekāri” (The Librarians).

Ļoti iecienīta ir izglītības iestāžu interese par citādu bibliotēku - Latvijas Neredzīgo bibliotēku. Ekskursiju dalībnieki iepazīst bibliotēkas darba specifiku, Braila raksta pasauli un gūst pozitīvu emocionālo lādiņu, piedaloties vairākās interaktīvajās spēlēs. Bibliotēka apmeklētājiem piedāvā ieskatīties pielāgotās literatūras klāstā, pašiem iemēģināt roku Braila rakstībā, uzzināt par audiogrāmatu elektroniskās pieejamības un lejupielādes attālinātās apkalpošanas iespējām, izmantojot sistēmu BALSS, ļauj iejusties diktora lomā un ielasīt tekstu audioformātā.

2023.gada decembrī bibliotēku apmeklēja LNB Bibliotēku attīstības centra speciālisti, lai klātienē iepazītos ar daudzveidīgajiem LNERB pakalpojumiem, kā arī tika pārrunāts, kā šos pakalpojumus sadarbībā ar LNB mērķtiecīgāk piedāvāt skolu un publisko bibliotēku tīklam.

2023.gada nogalē bibliotēku apmeklēja kultūras ministre Agnese Logina, lai iepazītos ar Latvijas Neredzīgo bibliotēku, tās darbu un sniegtajiem pakalpojumiem. Bibliotēkas

direktore sniedza plašu ieskatu bibliotēkas pakalpojumu attīstībā tiešajai mērķauditorijai, nepieciešamajiem uzlabojumiem resursu nodrošināšanā pēc iespējas plašākā aptvērumā, informēja par pielāgoto resursu pieejamību pašvaldību publiskajās bibliotēkās un sociālās aprūpes iestādēs, iepazīstināja ar LNERB nodaļu darbu. Tikšanās noslēgumā ministre atzinīgi novērtēja bibliotēkas izvirzītos mērķus pielāgotās informācijas nodrošināšanā un iekļaujošas sabiedrības veidošanā.

Latvijas Neredzīgo bibliotēka nākotnē ieņems stabilu un paliekošu vietu pielāgotās literatūras pieejamībā un nodrošināšanā, kļūs uzticams sadarbības partneris un lielākais pielāgotās literatūras resursu un atbalsta centrs Latvijā.

Direktore

Andra Jākobsone

Pārskatu apkopoja

Metodikas nodaļas vadītāja Vija Cīrcāne

Pielikumi

**Latvijas Neredzīgo bibliotēkas darbinieku apmeklētāji
Profesionālās pilnveides un izglītojoši pasākumi 2023.gadā**
(kursi, lekcijas, semināri, kongresi, konferences u.c.).

N.p.k.	Norises laiks	Norises vieta	Organizētājs(-i)	Pasākuma nosaukums, galvenās tēmas	Dalīb. skaits	Stundu skaits
1.	10.01.	MSTeam-ā	LNB	Par datu ievadīšanu LDKK	1	2 st.
2.	19.01.	YouTube	LNB, RSU	Tiešsaistes lekcija „Kritiskā lasīšana kā ikdienas prasme”	2	1 st.
3.	26.01.	Tiešsaistē, YouTube	Datu valsts inspekcija	Seminārs “Datu drošība un aizsardzība digitālajā vidē”	1	1 st.
4.	31.01.	Zoom platformā	„Junior Achievement” Latvia	Par Ēnu dienas organizēšanu	1	1 st.
5.	02.02.	MS Teams	KISC	"KISC piedāvātie e-resursi Latvijas bibliotēkām"	4	3 st.
6.	16.02.	Tiešsaistes platforma ZOOM	Latvijas Nacionālais vēstures muzejs	Informatīvs tiešsaistes seminārs “Latvijas Nacionālā vēstures muzeja iesaistes platforma “Gadsimta stāsti” un tās sniegtās iespējas novadpētniecībā”	2	1 st. 45 min.
7.	27.02.	Tiešsaistes platforma ZOOM	LNB Bibliotēku attīstības centrs	Tīmekļseminārs “Finanšu prātība, medijprātība un bibliotēkas”	3	3 st. 30 min.
8.	09.03.	Tiešsaistes seminārs YouTube	Dienas Bizness	Uzņēmuma finanšu procesu digitalizācija – klupšanas akmeņi un risinājumi	1	3 st. 14 min.

9.	09.03.	Tiešsaistes platforma ZOOM	Bibliotēku attīstības centrs	Tematiskās diskusijas reģionu galveno bibliotēku speciālistiem: Medijpratība bibliotēkās	2	2 st.
10.	15.03.	Rēzeknes Centrālā bibliotēka	Rēzeknes pilsētas Centrālā bibliotēka	Rēzeknes reģiona bibliotēku darbinieku seminārs	2	5 st.
11.	23.03.	Tiešsaistes platforma ZOOM	LNB Bibliotēku attīstības centrs	Digitalizācija bibliotēkās (tematiskās diskusijas)	1	3 st. 30 min.
12.	22.03.	Balvu Centrālā bibliotēka	Balvu Centrālā bibliotēka	Balvu novada publisko bibliotēku darbinieku pavasara seminārs	1	3 st.
13.	29.03.	Tiešsaistes vebinārs BKG	Biznesa Konsaltinga Grupa	Darba kārtības noteikumu izpildes problēmjautājumi	1	2 st.
14.	04.04.	Tiešsaistes platforma ZOOM	Bibliotēku attīstības centrs	Tematiskā diskusija „Darbs ar bērniem un jauniešiem”	1	4 st.
15.	19.04.	MS Teams	Rēzeknes Centrālā bibliotēka	Izzinoša nodarbība/ praktiskums „Bibliotēkas virtuālo izstāžu veidošana teorijā un praksē”	1	4 st.
16.	21.04.	LNB	LNB	Pavasara konference “Sāksim ar alfabētu”.	1	4 st.
17.	24.04.	Diskusija tiešraidē portālā TVNET.	Latvijas Informācijas un Komunikācijas tehnoloģijas asociācija (LIKTA), <u>Kultūras informācijas sistēmu centrs</u> un Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija	Augstākā līmeņa ekspertu diskusija “Kāds būs digitālo prasmju gads Latvijā?” atklāta “Digitālā nedēļa 2023”.	1	1,5 st.
18.	25.04.	Latvijas Bibliotekāru Biedrības Youtube kanālā tiešsaistē un klātienē	LNB	Latvijas bibliotekāru 14. kongress – LBB simtgades konference	10	4 st.

19.	26.04.	#digiTuvi Youtube kanālā tiešsaistē	LVRTC, CERT.LV, NIC, Valsts policija	Vebinārs "Krāpnieciska e-pasta anatomija"	5	1 st. 15 min.
20.	28.04.	KISC Facebook profilā	KISC	Vebinārs „Vienotajā bibliotēku tīklā un tiešsaistē brīvpieejā pieejamie kultūras un izglītības resursi un e- pakalpojumi saziņai ar valsts pārvaldi”	2	4 st. 30 min
21.	23.05.	LNB	Medijpratības organizācija “Medijpratējs” un LNB BAC	Pasākums “Influencerpratība – nevis atkal, bet no jauna”	1	2 st.
22.	29.06.	Zoom	Biznesa Konsaltinga Grupa SIA	2023.gada aktualitātes: e- dokumentu glabāšana, arhivēšana, iznīcināšana	1	1,5 st.
23.	05.07.	Zoom	Jaunatnes starptautisko programmu aģentūra	“Spēliskošana un digitālie rīki”. Tika sniegta noderīga informācija par digitālo rīku radošu pielietojumu mācīšanas procesā, kā arī citām ar digitālo transformāciju jaunatnes jomas griezumā saistītām tēmām.	1	1,5 st.
24.	19.07.	Zoom	Jaunatnes starptautisko programmu aģentūra	Vebinārs par izstrādāto metodisko materiālu “21 rīks un 101 ideja digitālajam darbam ar jaunatni” Tika prezentēts 2023. gada pirmajā pusē izstrādātais metodiskais materiāls “21 rīks un 101 ideja digitālajam darbam ar jaunatni”	2	1,5 st.
25.	26.07.	Zoom	Jaunatnes starptautisko programmu aģentūra	“Darbs ar jaunatni pašvaldībā: izaicinājumi, sadarbība, nacionālā un starptautiskā pieredze”. Tajā bija iespējams dzirdēt praktiskus piemērus, izaicinājumus, risinājumus, sadarbību un pašvaldību pieredzes stāstus par darbu ar jaunatni un dalību	1	1,5 st.

				SALTO starptautiskajās mācībās un pasākumos.		
26.	22.08.	Zoom	Biznesa Konsaltinga Grupa SIA	Mobings darba vidē: darbinieka un darba devēja pozīcija, lomas un risinājumi	1	1,5 st.
	24.08.	Tiešsaistē, YouTube	Datu valsts inspekcija	Seminārs "Datu aizsardzība un drošība IT vidē"	1	1 st.
27.	19.09.	Zoom	LNB	Konference "Literatūras zināšanas mūsdienīgam bibliotēkaram" Ieskats latviešu oriģinālprozas tendencēs gan mūsdienu, gan literatūras vēstures aspektā.	7	3 st. 40 min.
28.	27.09.	Facebook	Latvijas Muzeju biedrība, Latvijas Bibliotekāru biedrība un UNESCO Latvijas Nacionālā komisija ar UNESCO Līdzdalības programmas un <i>British Council</i> pārstāvniecības Latvijā atbalstu	Konference "Ilgtspējīgas attīstības mērķu lokalizēšana muzejos un bibliotēkās II" Konferences mērķis ir stiprināt muzejus un bibliotēkas kā kopienu centrus, kur sadarbība, pieejamība un dažādu aktivitāšu īstenošana norit, izmantojot kultūras mantojumu un skatoties caur ilgtspējīgas attīstības mērķu prizmu ne tikai lokālā, bet arī plašākā mērogā.	1	5 st.
29.	06.10.	Zoom	LNB	Konference "Terminoloģija un standartizācija: saskarpunkti informācijas un dokumentācijas jomā"	3	4 st.
30.	13.10.	LNB	Ziemeļvalstu Ministru padomes birojs Latvijā un LNB	Ziemeļvalstu Literatūras nedēļai veltīts seminārs. Par projekta aktualitātēm un 2023.gada tēmu "Ziemassvētki Ziemeļvalstīs".	1	5 st.

31.	25.10.	LNB	LNB	Reģionu galveno bibliotēku metodiķu seminārs Reģionu galveno bibliotēku savstarpējās sadarbības veicināšana	1	4,5 st.
32.	26.10.	MS Teams	Informācijas Drošības Aģentūra	Personas datu apstrāde un aizsardzība	1	1 st.
	26.10.	ATTA Centrs, Rīga	CyberCommando's Meetup komanda	IT drošības konference "CyberCommando's Meetup 2023 RIGA"	1	6 st.
33.	01.11.	LNB	LNB	Sem. krājuma komplektēšanas speciālistiem. Aktualitāte s grāmatizd., 3td e-grām., psih. noz. literatūru.	1	5 st.
34.	07.11.	Zoom	LNB Bibliotēku attīstības centrs	Tīmekļseminārs "Medijpratība pirmsskolā" Par Tet digitālās drošības nodarbībām un praktiskām metodēm, kuras ikviens bibliotekārs var pielietot darbā ar 4-7 gadus veciem bērniem, lai vieglā un aizraujošā veidā iegūtu zināšanas par galvenajiem droša interneta lietošanas priekšnosacījumiem.	2	2,5 st.
35.	03.11.2023	Zoom	Biznesa Konsaltinga Grupa SIA	Praktiskie ieteikumi dokumentu aprites un vadības sistēmu izmantošanā	1	1,5 st.
	03.11.	LNB	Rīgas Grāmatu svētkus rīko Latvijas Grāmatizdevēju asociācija, to norisi atbalsta Rīgas Dome un Latvijas Nacionālā Bibliotēka	Rīgas grāmatu svētki. Par Dr. phil. Raivja Bičevska monogrāfiju "Viņpus cilvēka", kas apraksta cilvēka un pasaules attiecības modernitātē. Tikšanās ar Haso Krulla eposa "Metrus un Dēmetra" atdzejojāju Guntaru Godiņu. Netradicionāla saruna ar rakstnieci Māru Svīri par viņas jaunāko romānu, to vadīja literatūrzinātniece Bārbala Simsone.	3	6 st.

				Iepazīšanās ar dažādu Latvijas grāmatu izdevniecību izdoto jaunāko literatūru.		
36.	23.11.	Lielupe hotel by Semarah	SIA "Baltijas Informācijas Tehnoloģijas"	Seminārs IT speciālistiem par aktuālo IT nozarē. NIS2 direktīva, kibernetikas, drošības risinājumi un aktualitātes.	2	5 st.
37.	28.11.	Zoom	LNB Bibliotēku attīstības centrs	"Jaunieši un sociālie mediji: kā gudri patērēt un radīt". Par jauniešiem aktuālo tiešsaistes vidē - aktuālajiem sociālajiem tīkliem, tiešsaistes aktivitātēm un to, kas jauniešus mudina pavadīt brīvo laiku tiešsaistes vidē, kā jēgpilni radīt tiešsaistes saturu, kā interneta vide ietekmē jauniešu mentālo veselību un kā izmantot sociālo tīklu platformas jaunatnes medijpratības veicināšanai.	1	2,5 st.
38.	01.12.	Zoom	Biznesa Konsaltinga Grupa SIA	Kādi rīki ikdienā palīdz grāmatvedībā un kur tos var praktiski apgūt?	1	1,5 st.
39.	05.12.	Tiešsaiste: YouTube	Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija (VARAM)	Seminārs digitālajiem aģentiem un līderiem par aktualitātēm e-risinājumu jomā.	1	2 st.
40.	12.12.	Tiešsaiste, YouTube	CERT.lv	IT drošības seminārs "Esi drošs", par datu drošību	2	2 st.
41.	28.12.	Tiešsaiste, YouTube	Datu valsts inspekcija	Seminārs "Sīkdatņu izmantošana tīmekļa vietnēs"	1	1 st.

Latvijas Neredzīgo bibliotēkas publicitāte 2023. gads LNerB Rīga Preses izdevumos

1. **Zvirbule** Ligita. Izstāde “Mur, mur, kaķi. Mur, nauda!” : [par izstādi LNerB] / Ligita Zvirbule // Rosme. – ISSN 0201-811X. – Nr.3 (2023), 40.lpp.
2. **Latvijas** Neredzīgo bibliotēka. Grāmatu jaunumi / Latvijas Neredzīgo bibliotēka // Rosme. – ISSN 0201-811X. – Nr.4 (2023, aprīlis), 32.-33.lpp.
3. **Latvijas** Neredzīgo bibliotēka. Plānotie pasākumi Latvijas Neredzīgo bibliotēkā Rīgā maijā / Latvijas Neredzīgo bibliotēka // Rosme. – ISSN 0201-811X. – Nr.4 (2023, aprīlis), 34.lpp.
4. **Lendorfa** Karīna. “Jonotans no Kaiju kalna”, grāmata vieglajā valodā : [Grāmatas atvēršanas svētki LNerB Rīgā] / Karīna Lendorfa // Rosme. – ISSN 0201-811X. – Nr.5 (2023, maijs), 32.-34.lpp.
5. **Ieviņa** Laura. Latvijas Neredzīgo bibliotēkas reorganizācija : [par reorganizāciju no 1. jūlija] / Laura Ieviņa // Rosme. – ISSN 0201-811X. – Nr.7 (2023, jūlijs), 29.lpp.
6. **Reorganizācija** - nozares pārstāvju viedokļi : [par LNerB reorganizāciju : saruna ar Cēsu Centrālās bibliotēkas direktori, Latgales Centrālās bibliotēkas vadītājas vietnieci bibliotekārajā darbā, Jelgavas valstspilsētas pašvaldības iestādes “Jelgavas Pilsētas bibliotēka” direktores vietnieci metodiskajā darbā, Rēzeknes Centrālās bibliotēkas direktores vietnieci] / Natālija Krama, Anna Pakere, Linda Langenfelde, Zigrīda Gorsvāne ; pierakstīja Karīna Lendorfa. Rosme. – ISSN 0201-811X. – Nr.7 (2023, jūlijs), 30.-35. lpp.
7. **Hofmanis** Ilgvars. Neredzīgajam Indriķim 240 : [pieminēta LNerB] / Ilgvars Hofmanis // Rosme. – ISSN 0201-811X. – Nr.11 (2023, novembris), 19.-23.lpp.
8. **Latvijas** Neredzīgo bibliotēka. Grāmatu jaunumi / Latvijas Neredzīgo bibliotēka // Rosme. – ISSN 0201-811X. – Nr.11 (2023, novembris), 34.-36.lpp.
9. **Bite** Gunta. LNerB izdod grāmatu zīmju valodā / Gunta Bite // Rosme. – ISSN 0201-811X. – Nr.11 (2023, novembris), 33.-35.lpp.
10. **Ozoliņa** Inīta. Grāmatas “Briša stāsts” atvēršanas svētki : [par pasākumu LNerB] / Inīta Ozoliņa // Rosme. – ISSN 0201-811X. – Nr.12 (2023, decembris), 30.-35.lpp.

Elektroniskās publikācijas

11. **Video** esēja: pirmās grāmatas latviešu valodā Braila rakstā (Latvijas Neredzīgo bibliotēka) : [LNerB Braila raksta nodaļas vadītājas Guntas Bites stāstījums par pirmajām grāmatām latviešu valodā Braila rakstā] : [Elektroniskais resurss]. – Tiešsaistes pakalpojums. – Nosaukums no tīmekļa lappuses. – Pieejas veids: https://www.youtube.com/watch?v=rgy5MaP1evw&ab_channel=LatvijasNacion%C4%81l%C4%81bibliot%C4%93ka Resurss aprakstīts 2023. gada 4. janvārī.
12. **Salīņa** Kristīne. “Bērnu žūrija 2022” noslēguma pasākums programmas “Lasi un vērtē” ietvaros [par pasākumu LNerB] : [Elektroniskais resurss]. – Tiešsaistes pakalpojums. – Nosaukums no tīmekļa lappuses. – Pieejas veids: <https://strazduskola.lv/skolas-dzive/bernu-zurija-2022-nosleguma-pasakums-programmas-lasi-un-verte-ietvaros/> Resurss aprakstīts 2023. gada 22. februārī.
13. **Tapis** jauns japāņu dzejas krājums latviešu valodas tulkojumā : [par grāmatas atvēršanas svētkiem LNerB] : [Elektroniskais resurss]. – Tiešsaistes pakalpojums. – Nosaukums no tīmekļa lappuses. – Pieejas veids: <https://www.delfi.lv/kultura/news/books/tapis-jauns-japanu-dzejas-krajums-latviesu-valodas-tulkajuma.d?id=55314064> Resurss aprakstīts 2023. gada 8. martā.

14. **Drunka** Agnese. Kas latviešus saista japāņu kultūrā? Ar Braila rakstā izdoto dzejas krājumu iepazīstina tulkotājs Uģis Nastevičs [par dzejas krājuma “Japāņu dzeja” atvēršanas svētkiem LNerB] : [Elektroniskais resurss]. – Tiešsaistes pakalpojums. – Nosaukums no tīmekļa lappuses. – Pieejas veids: https://www.lsm.lv/raksts/kultura/literatura/23.03.2023-kas-latviesus-saista-japanu-kultura-ar-braila-raksta-izdoto-dzejas-krajumu-iepazistina-tulkotajs-ugis-nastevics.a502057/?utm_source=lsm&utm_medium=widget-v2&utm_campaign=widget-v2 Resurss aprakstīts 2023. gada 23. martā.
15. **Latvijas** Neredzīgo bibliotēka izdevusi jaunu grāmatu vieglajā valodā: [Elektroniskais resurss]. – Tiešsaistes pakalpojums. – Nosaukums no tīmekļa lappuses. – Pieejas veids: <https://www.delfi.lv/kultura/news/books/latvijas-neredzigo-biblioteka-izdevusi-jaunu-gramatu-vieglaja-valoda.d?id=55460336> Resurss aprakstīts 2023. gada 24. aprīlī.
16. **Neredzīgo** bibliotēkas reģionālās filiāles no 1. jūlija darbību turpinās pašvaldību bibliotēku tīklā : [Elektroniskais resurss]. – Tiešsaistes pakalpojums. – Nosaukums no tīmekļa lappuses. – Pieejas veids: <https://www.lsm.lv/raksts/kultura/kulturtelpa/23.05.2023-neredzigo-bibliotekas-regionalas-filiales-no-1-julija-darbibu-turpinas-pasvaldibu-biblioteku-tikla.a509811/> Resurss aprakstīts 2023. gada 23. maijā.
17. **Iltnerē** Anna. Sarunāties, sadarboties un nenogurstoši strādāt [intervija ar Dzidru Šmitu, pieminēta LNerB jaunā koncepcija] : [Elektroniskais resurss]. – Tiešsaistes pakalpojums. – Nosaukums no tīmekļa lappuses. – Pieejas veids: <https://www.biblioteka.lv/sarunaties-sadarboties-un-nenogurstosi-stradat/> Resurss aprakstīts 2023. gada 23. maijā.
18. **Ieviņa** Laura. Reģionos satraukti par Latvijas Neredzīgo bibliotēkas reorganizāciju [Elektroniskais resurss]. – Tiešsaistes pakalpojums. – Nosaukums no tīmekļa lappuses. – Pieejas veids: <https://www.lsm.lv/raksts/zinas/latvija/12.07.2023-regionos-satraukti-par-latvijas-neredzigo-bibliotekas-reorganizaciju.a516105/> Resurss aprakstīts 2023. gada 18. jūlijā.
19. **Anstrate** Vita. Pasaka “Eža kažociņš” izdota zīmju valodā [Grāmatu izdevusi LNerB] : [Elektroniskais resurss]. – Tiešsaistes pakalpojums. – Nosaukums no tīmekļa lappuses. – Pieejas veids: <https://www.lsm.lv/raksts/kultura/literatura/14.11.2023-pasaka-eza-kazocins-izdota-zimju-valoda.a531649/> Resurss aprakstīts 2023. gada 17. novembrī.
20. **Rinkēvičs** atvēris Rīgas pili apmeklētājiem. Uzzini, kā pieteikties ekskursijai! [pieminēta LNerB sadarbība ar Valsts prezidenta kanceleju] : [Elektroniskais resurss]. – Tiešsaistes pakalpojums. – Nosaukums no tīmekļa lappuses. – Pieejas veids: <https://nra.lv/latvija/riga/436366-rinkevics-atveris-rigas-pili-apeklestajiem-uzzini-ka-pieteikties-ekskursijai.htm> Resurss aprakstīts 2023. gada 17. novembrī.
21. **Noras** Ikstenas dižpārdoklis “Mātes piens” tagad pieejams arī Braila rakstā [Latvijas Neredzīgo bibliotēka Braila rakstā reproducējusi Noras Ikstenas romānu “Mātes piens”] : [Elektroniskais resurss]. – Tiešsaistes pakalpojums. – Nosaukums no tīmekļa lappuses. – Pieejas veids: <https://www.delfi.lv/kultura/2094270/books/56124720/noras-ikstenas-dizpardoklis-mates-piens-tagad-pieejams-ari-braila-raksta> Resurss aprakstīts 2023. gada 21. novembrī.
22. **Apbalvoti** konkursa “Gada balva cilvēku ar invaliditāti atbalstam 2023” laureāti [Latvijas Nacionālās bibliotēkas pateicību saņēmuši LNerB darbinieki] : [Elektroniskais resurss]. – Tiešsaistes pakalpojums. – Nosaukums no tīmekļa lappuses. – Pieejas veids: <https://www.tiesibsargs.lv/news/apbalvoti-konkursa-gada-balva-cilveku-ar-invaliditati-atbalstam-laureati/> Resurss aprakstīts 2023. gada 7. decembrī.
23. **Bibliotēku** apmeklētāji šogad lielākoties lasījuši mīlas romānus un detektīvus [pieminēta LNerB] : [Elektroniskais resurss]. – Tiešsaistes pakalpojums. – Nosaukums no tīmekļa lappuses. – Pieejas veids: <https://www.lsm.lv/raksts/kultura/literatura/30.12.2023-biblioteku-apeklestaji-sogad-lielakoties-lasijusi-milas-romanus-un-detektivus.a537128/> Resurss aprakstīts 2023. gada 30. decembrī.

Radio un Televīzija

24. Latvijas Radio 1 raidījums “Labrīt” : [radio raidījumā pieminēta LNERB un grāmatas “Japāņu dzeja” Braila rakstā atvēršanas svētki] // Latvijas Radio. – (14.03.2023). – Tiešsaistes pakalpojums. – Pieejas veids: <https://lr1.lsm.lv/lv/lr/arhivs/?channel=1&y=2023&m=3&d=14> Resurss aprakstīts 2023. gada 15. martā.

25. Latvijas Radio 1 raidījums “Kultūras Rondo” : [par krājuma “Japāņu dzeja” atvēršanas svētkiem LNERB] // Latvijas Radio. – Radio sižets pieejams arī portālā “LSM.LV” (17.03.2023). – Tiešsaistes pakalpojums. – Pieejas veids: <https://lr1.lsm.lv/lv/raksts/kulturas-rondo/latvijas-neredzigo-biblioteka-notiks-krajuma-japanu-dzeja-atvers.a174263/> Resurss aprakstīts 2023. gada 17. martā.

26. Вихрова Елена. Необычная выставка картин с котами: большинство художников животных никогда не видели [выставка в Латвийской библиотеке для незрячих] // Елена Вихрова. – Телевīzijas sižets pieejams arī portālā “LSM.LV” (26.03.2023). – Tiešsaistes pakalpojums. – Pieejas veids: <https://rus.lsm.lv/statja/novosti/obschestvo/26.03.2023-neobychnaya-vystavka-kartin-s-kotami-bolsinstvo-xudoznikov-zivotnyx-nikogda-ne-videli.a502243/> Resurss aprakstīts 2023. gada 26. martā.

27. Вихрова Елена. “Вместо пухлой книжки - десятки томов”. В Латвии издали сказку на языке жестов [Латвийская библиотека для незрячих в сотрудничестве с Латвийским обществом глухих издали латышскую народную сказку “Ежовая шубка”] // Елена Вихрова. – Radio sižets pieejams arī portālā “LSM.LV” (20.11.2023). – Tiešsaistes pakalpojums. – Pieejas veids: <https://lr4.lsm.lv/lv/raksts/domskaia-ploschad/vmesto-puhloy-knizhki-desjatki-tomov.-v-latvii-izdali-skazku-na-a184336/> Resurss aprakstīts 2023. gada 21. novembrī.

28. Пилип Людмила. “Прикоснуться к магическому миру”. Роман “Молоко матери” издали шрифтом Брайля [Латвийская библиотека для незрячих адаптировала это произведение шрифтом Брайля] // Людмила Пилип. – Radio sižets pieejams arī portālā “LSM.LV” (26.11.2023). – Tiešsaistes pakalpojums. – Pieejas veids: <https://lr4.lsm.lv/lv/raksts/domskaia-ploschad/prikosnutsja-k-magicheskomu-miru.-roman-moloko-materi-izdali-shr.a184608/> Resurss aprakstīts 2023. gada 28. novembrī.

Cēsu filiālbibliotēka Preses izdevumos

29. Lejiņa Arita. Neredzīgo bibliotēka iekļausies Cēsu bibliotēkas sastāvā : [par LNERB Cēsu filiālbibliotēkas iekļaušanu Cēsu Centrālās bibliotēkas sastāvā] / Arita Lejiņa. // Druva. - ISSN 1691-0400. - Nr.13 (2023, 14. februāris), 3. lpp.

30. Grāmatu pasaule tiem, kuriem grūti lasīt : [par LNERB Cēsu filiāli un LNERB pakalpojumiem] // Cēsu Novada Vēstis. – ISSN 1691-0478. – Nr.3 (2023, 31. marts), 7.lpp.

Daugavpils filiālbibliotēka Preses izdevumos

31. Jonāne Egita Terēze. Jana Šlapaka vairo cieņu pret neredzīgajiem un grāmatu : [par LNERB Daugavpils filiālbibliotēkas darbu] / Egita Terēze Jonāne // Vietējā Latgales Avīze. - ISSN 2255-9418. – Nr.2 (2023, 24. marts), 7.lpp.

32. Soikāns Ivars. LCB sniedz pakalpojumus arī personām ar redzes traucējumiem : [LNERB Daugavpils filiālbibliotēka turpina darbu kā Latgales Centrālās bibliotēkas (LCB)]

filiāle Čiekuru bibliotēka] / Ivars Soikāns // Latgales Laiks. - ISSN 1407-9208. – Nr.52 (2023, 14. jūlijs).

**Liepājas filiālbibliotēka
Preses izdevumos**

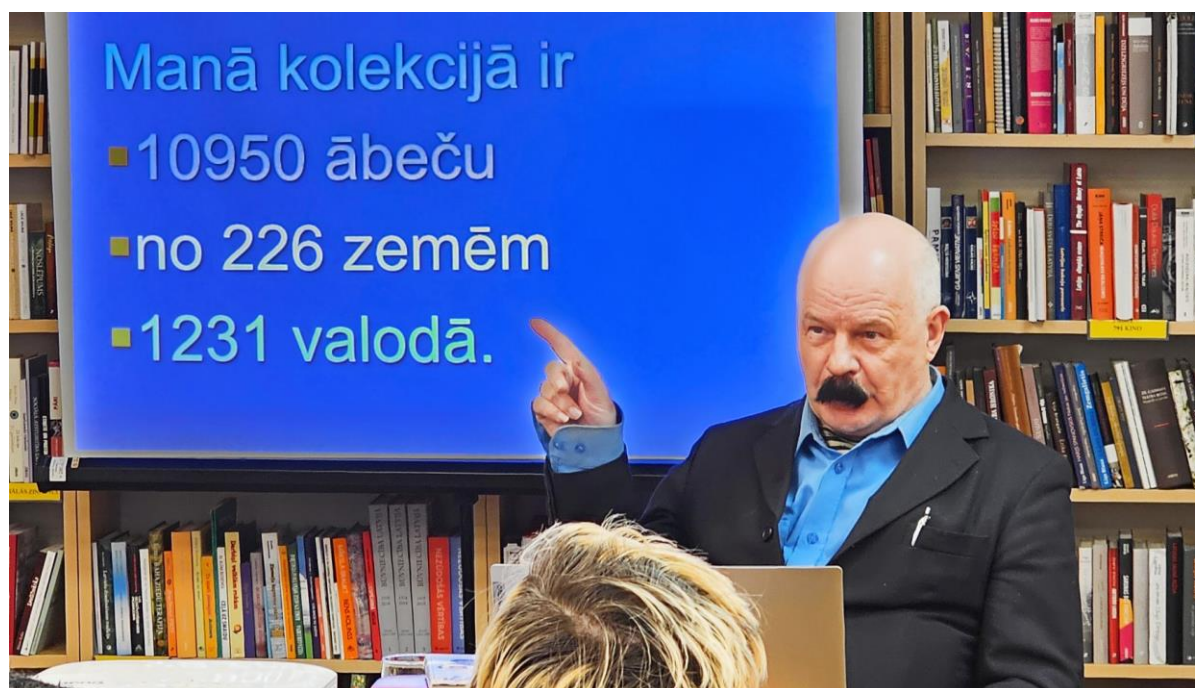
33. **Driķe** Nora. Grāmatu dzirdēt : [par LNERB Liepājas filiālbibliotēkas darbību] / Nora Driķe // Ievas Stāsti. – ISSN 1691-1857. – Nr.13 (2023, 30. jūnijs/13. jūlijs), 34.-37.lpp.

34. **Neredzīgo** bibliotēka pārtop par sesto filiāli : [par Liepājas un Dienvidkurzemes novada iedzīvotāju ar redzes traucējumiem un funkcionālo lasītnespēju bibliotekāro apkalpošanu Liepājas Centrālajā zinātniskajā bibliotēkā : sakarā ar LNERB reorganizāciju] // Kurzemes Vārds. - ISSN 1407-8902. – Nr.2 (2023, 24. jūlijs), 3.lpp.

2023. gads attēlos

Kultūras ministres Agneses Loginas vizīte bibliotēkā. 15.12.2023.
(No kreisās) Latvijas Neredzīgo bibliotēkas direktore Andra Jākobsone un kultūras ministre Agnese Logina.
Foto: Ieva Jēkabsone

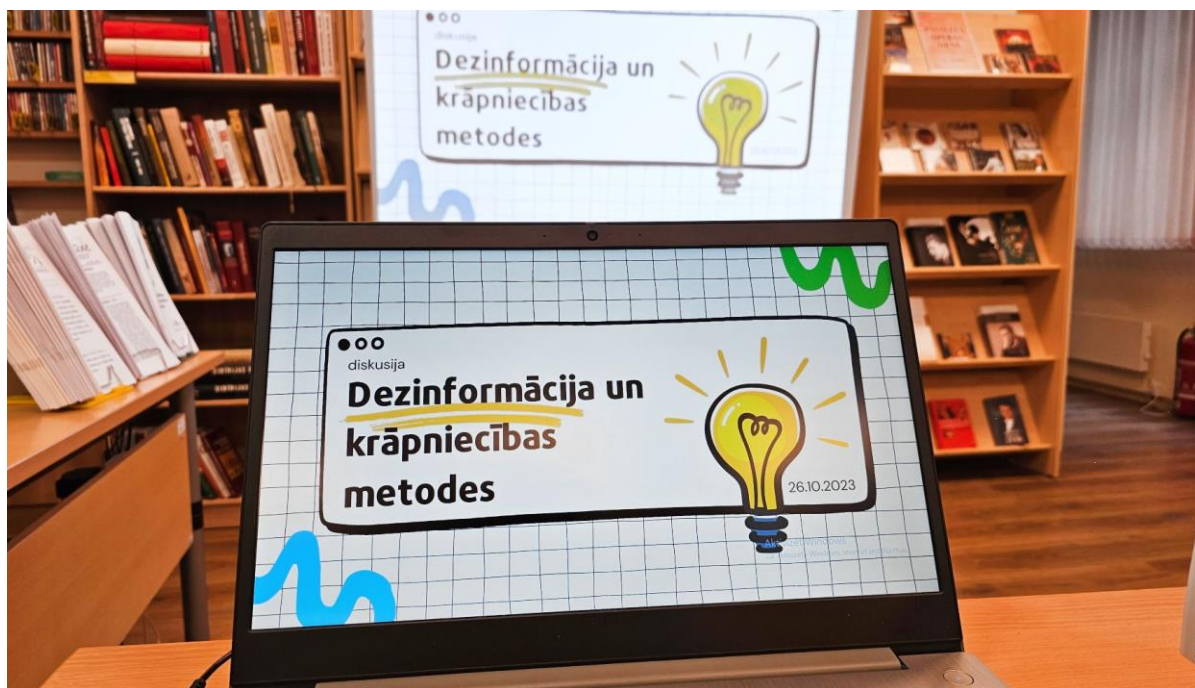

Tikšanās ar ābeču kolekcionāru Juri Cibuļi "Pasaules tautas, to valodas un ābece".
14.12.2023.

Foto: Ieva Jēkabsone

KAFIJAS PAUZE ar Noru Ikstenu. (No kreisās) Rakstniece Nora Ikstena un Braila raksta nodaļas vadītāja Gunta Bite. 22.11.2023.
Foto: Ieva Jēkabsone

Diskusija “Dezinformācija un krāpniecības metodes”. 26.10.2023.
Foto: Ieva Jēkabsone

Lasām kopā ar suni. 12.10.2023.

Foto: Ieva Jēkabsone

Muzikāls pasākums “Saules balss īpašnieks Jānis Zābers”. Muzikoloģe, grāmatas
“Pusvārdā : Jānis Zābers” autore Daiga Mazvērsīte. 20.09.2023

Foto: Ieva Jēkabsone

Tikšanās ar literatūrzinātnieci Janīnu Kursīti. 13.09.2023.

Foto: Ieva Jēkabsone

Grāmatas vieglajā valodā “Jonotans no Kaiju kalna” atvēršanas svētki. (No kreisās) Irīna Meļņika, Gunta Anča, Vineta Bite un Gunta Bite. 28.04.2023.

Foto: Ieva Jēkabsone

Strazdulēnu skolas nodarbībā “Es un internets”. 19.04.2023.

Foto: Ieva Jēkabsone

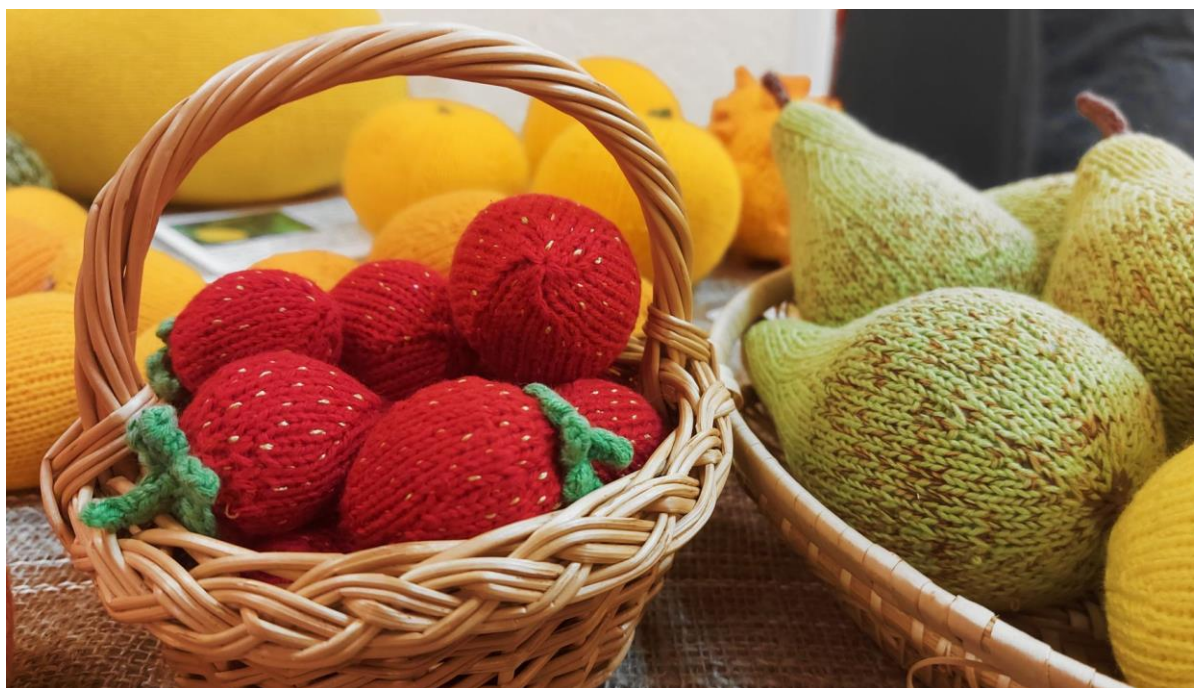
Tikšanās ar kardiologu un Latvijas Kardioloģijas centra vadītāju Andreju Ērgli. 16.03.2023.

Foto: Ieva Jēkabsone

Kafijas pauze ar Dr. Uģi Nasteviču. (No kreisās) Japāņu valodas un kultūras lektors Dr. Uģis Nastevičs, viesstudents Daiki Kobajaši un Braila raksta nodaļas vadītāja Gunta Bite.
15.03.2023.

Foto: Ieva Jēkabsone

Ilzes Hakas adīto dārzeņu, augļu un sēņu izstāde „Neparastie adījumi”.

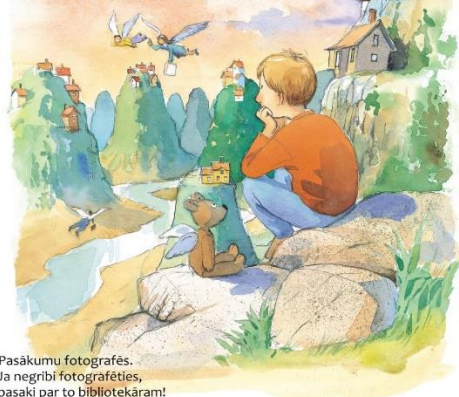
Foto: Ieva Jēkabsone

28. aprīlī plkst. 11.00

Latvijas Neredzīgo bibliotēkā
Rīgā Strazdumuižas ielā 80

Grāmatas vieglajā valodā

JONOTANS NO KAIJU KALNA atvēršanas svētki

Pasākumu fotogrāfēs.
Ja negribi fotografēties,
pasaki par to bibliotekāram!

Latvijas Neredzīgo bibliotēkā
līdz 2023. gada 31. janvārim

ILZES HAKAS

adīto dārzeņu, augļu un sēņu
izstāde

NEPARASTIE ADĪJUMI

2. novembrī plkst. 13.00

Latvijas Neredzīgo bibliotēkā

INFORMATĪVA TIKŠANĀS par iekārtu **WEBBOX**

konsultē SIA "Exceed" vadītājs Gatis Grīntāls

Ir jautājumi? Būs atbildes!

15. decembrī 14.00

Latvijas Neredzīgo bibliotēkā

Lelļu darbnīca

kopā ar Ievu
Kalniņu

Lidzi jāņem:

- adata
- diegs
- zeķe un trikotāžas
kreklis/džemperis,
vēlams gaišā krāsā
- vilnas gabaliņi vai
sintepons
pildījumam

Vietu skaits ierobežots! Pieteikties pa tālr. 67514513

LATVIJAS NEREDZĪGO BIBLIOTĒKĀ
RĪGĀ STRAZDUMUIŽAS IELĀ 80

8. NOVEMBRĪ
PLKST. 14.00

MUZIĶĀLA PĒCPUSDIENA
PATRIOTISKĀS NOSKAŅĀS

**IR TIKAI
VIENA
LATVIJA**

PAR MUZIĶĀLO
NOSKAŅOJUMU
RŪPĒSIES MŪZIĶIS
GUNTARS VIŅĶIS

22.11. **14⁰⁰**

**KAFIJAS
pauze**

ar
NORU IKSTENU

Sarunu cikls notiks
Latvijas Neredzīgo bibliotēkas lasītavā
Rīgā Strazdumuižas ielā 80

Pasākums tiks fotografēts, kā arī filmēts un rādīts
tiesraidē bibliotēkas YouTube profilā.
Ja nevēlaties tikt fotografēts vai filmēts, informē par to pasākuma rīkotājus

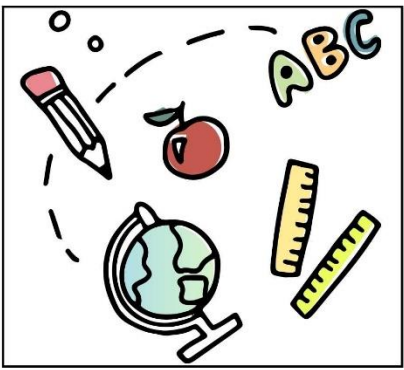
 14. decembrī **14.00**

 Latvijas Neredzīgo bibliotēkā

**TIKŠANĀS AR ĀBEČU
KOLEKCIONĀRU**

Juris Cibuļš

**PASAULES TAUTAS, TO
VALODAS UN ĀBECES**

Latvijas Neredzīgo bibliotēkā

Raits Valters

barikāžu aculiecinieks

17. janvārī plkst.16.00

LATVIJAS NEREDZĪGO BIBLIOTĒKĀ

20. aprīlī plkst.13.00

Tējas garšu atklāsme

informatīvs pasākums par
Japānas tējām ar to
degustāciju

Latvijas Neredzīgo bibliotēkā

Lasītāju klubīņa tikšanās

"MĪLESTĪBA MANĀ DZĪVĒ"

14. februārī plkst.14.00

Piedalās Rīgas Strazdumuižas vidusskolas –
attīstības centra zēnu vokālais ansamblis

IZSTĀDES SEPTEMBRĪ

- Detektīvu karaliene Agata Kristi
- Grāmatas, pēc kuru motīviem uzņemtas filmas
- Andrai Manfeldei – 50
- Dzejas dienas – 2023
- Garšu pasaule
- Starptautiskā tulkotāju diena
- Inesei Zanderei – 65

Latvijas Neredzīgo bibliotēkā

*"Jānis Dreslers un
latviešu humors"*

*lasītāju klubīņa
"Mūsu laiks"
tikšanās ar
literatūrzinātnieci*

Janīnu Kursīti

**13. septembrī
plkst. 14.00
lasītavā**